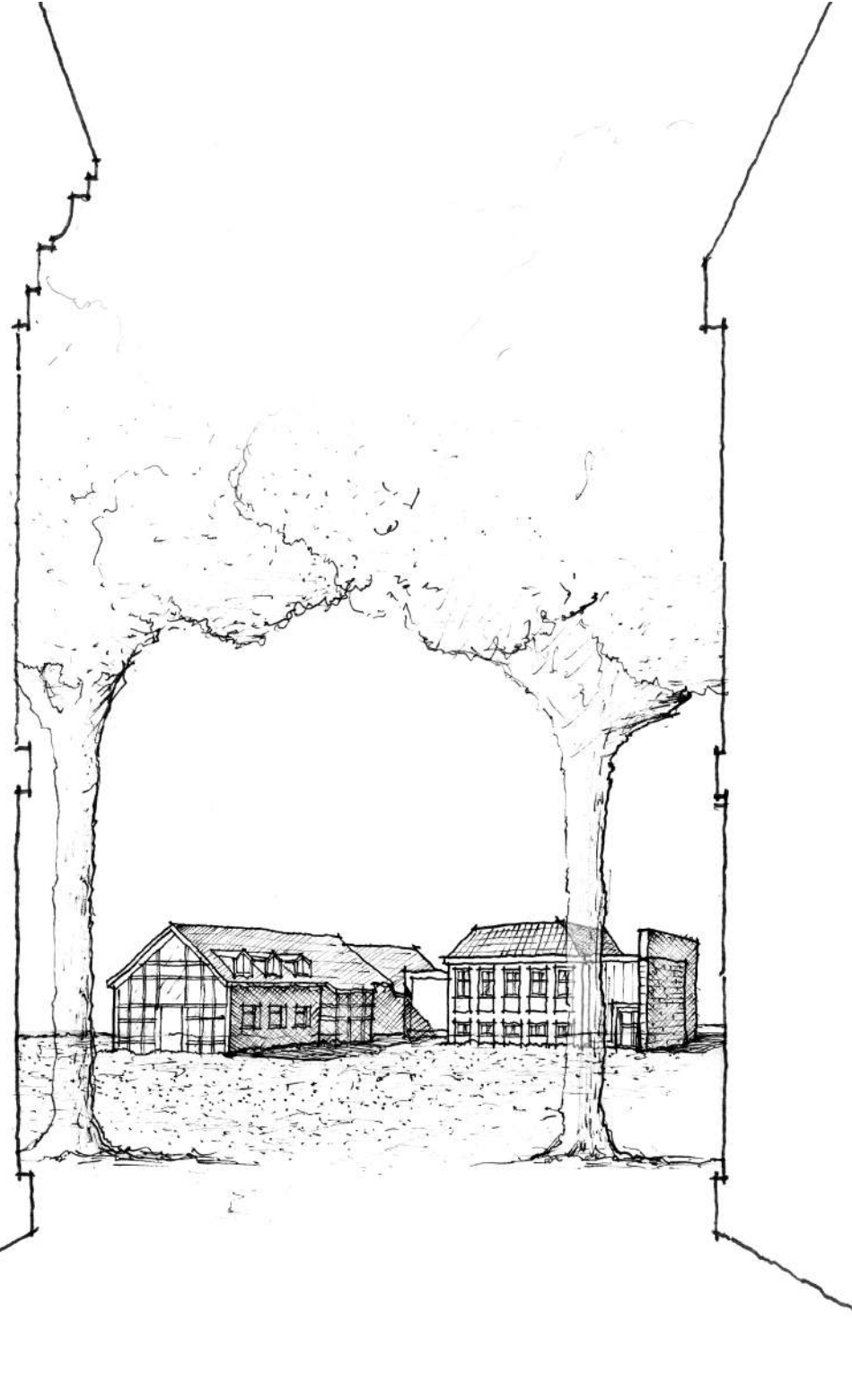

KULTURHUB

HUMDA MALIK | LILLIAN XIAO | MOHAMED OSSAMA

Tack till alla som har tagit sig tid att prata med oss, fyllt i enkäter och bidragit till vårt projekt. Speciellt tack till Tobias Gunnarsson, Anders Kyrkander och Joaquim Tarrasó för material och vägledning.

Denna projektrapport baseras på en omfattande analys av Skara gjord av oss och våra klasskamrater i masterkursen “Planning and Design for Sustainable Development in a Local Context” på Chalmers Arkitektur, från oktober till december 2015.

Vårt projekt fokuserar på att utveckla ett livfullt stadscentrum i Skara genom att skapa en kulturhub som främjar samarbete mellan kulturinstitutioner och bidrar till integration av människor i olika åldrar och med bakgrunder.

Humda, Lillian and Ossama

CHALMERS

Chalmers Arkitektur 2015/2016
Master programmet Gestaltning för hållbar utveckling
Gestaltning studio del B/Fördjupningsprojekt Skara
Koppling mellan landsbygd och stad

Författare:
Humda Malik
Lillian Xiao
Mohamed Ossama

Examinatorer
Lena Falkheden lenaf@chalmers.se
Björn Malbert malbert@chalmers.se
Handledare: Joaquim Tarrasó
Kursassistent: Sofia Park

SAMMANFATTNING

Skara har en rik historia och kultur med en stor variation av kulturella evenemang och institutioner över hela staden. Efter våra besök, undersökningar samt intervjuer med lokala organisationer och invånare har vi upptäckt att många institutioner skapar aktiviteter och mötesplatser för alla åldrar och sociala grupper både i och omkring staden.

De olika institutionerna ligger dock utspridda runt Skara och trots att staden är relativt liten uppfattas mötesplatserna som segregerade med långa avstånd emellan varandra. Bristen på en gemensam mötesplats för olika sociala grupper och integration för nyanlända är utmaningar för Skaras sociala hållbarhet.

Stadens centrum är den första och sista plats som besöks av turister samt den plats som många invånare passerar. Centrum har en viktig roll i staden. I historiska städer som Skara är domkyrkan en viktig central punkt och fungerar som en landmärke för att hitta centrum. Den syns från håll och är alltid lätt att hitta. Alla vägar sammanstrålar mot centrum där aktiviteter från kommers till det spirituella möts. Det är stadens hjärta och trots det saknar stadens centrum puls, livfullhet och identitet. Dock finns en stor potential för att det ska bli en aktiv plats över året och en samlingsplats för de befintliga kulturella aktiviteterna.

Att ha en tom och oanvänd byggnad i stadens centrum under en längre tid är skadligt för stadslivet. Vi har därför valt att arbeta med ett förslag för en ny användning av tingshuset på Peter Hernqvistgatan. Det centrala läget och den begränsade användningen av platsen och utemiljön bakom det gamla biblioteket gör platsen utmärkt för en utveckling som ger nytt liv till området.

Genom att investera i centrumutveckling som främjar en framtida hållbarhet kan en attraktiv och livfull stad erbjudas där Skarabor kan njuta av sin fritid och uppleva ett bredare och mer varierat utbud av kultur.

INTERVJUER

Genom besök och undersökningar har vi fått förståelse för Skara på många nivåer; vi har fått kunskap om stadens rika historia, hur staden har utvecklats över tid vad gäller demografi, relationen till landsbygden och jordbruksindustrin, stadens aktuella utvecklingsplaner såväl som insikt om Skaras roll på en nationell nivå.

För att förstå hur det är att bo och leva i Skara har vi genomfört intervjuer med olika sociala grupper knutna till befintliga kulturella institutioner i Skara. Vårt mål har varit att förstå vilka aktiviteter staden erbjuder och för vem samt förstå vad de boende i Skara anser vara brister eller behov i utvecklingen av deras stad.

Seniorkaféet är öppet för alla och fungerar som en mötesplats för fem olika organisationer. Event, fester och sociala möten är aktiviteter som sker liksom grupper för bland annat bridge och stickning. Stickningsgruppen består av nio personer med olika kulturell bakgrund. Vissa pensionärer reser till Ekeberg för att lära ut svenska för nyanlända på ett språkcafé. Alice minns Skara som en plats med mer utomhusevent under 1980-talet så som musikspelningar och hon skulle gärna se det igen. Hon är mycket intresserad av kulturella utbyten genom marknader och musikevent.

- Alice, 83, medlem i PRO på seniorkaféet

Music Factory erbjuder utrymme, utrustning samt instrument för studenter, vuxna och lärare från olika skolor och organisationer. De försöker även integrera ungdomar, med mentala funktionshinder och arbetslösa genom olika utbildningar i spela tillsammans och interagera med varandra. Skarakvällarna hålls tre gånger per sommar och är ett evenemang där artister uppträder utomhus och människor möts för allsång. Under 80-talet var Skara hjärtat i svensk musikindustri vilket gör att staden har en rik musiktradition. Leif har en vision för hur musiken ska komma ut på gatan, biblioteket och hotell för att göra musiken mer lättillgänglig. Stora Ekeberg har också en potential att tillföra musik från alla världens hörn, inspiration som idag saknas.

- Leif Carlsson, VD Music Factory

Domkyrkan är en viktig mötesplats för många människor. Dessutom erbjuder domkyrkan initiativ för social integration, så som språkcaféet vilket växer i popularitet. Det finns även program som hjälper arbetslösa och socialt utsatta med exempelvis alkohol- och narkotikaberoende. I Varnhem finns en kurs som heter Grön Integration som lär ut odling av grönsaker samt tillverkar hantverk som säljs i kyrkan. Diakonihuset Planeten är en mötesplats för arbetslösa. Kyrkan organiserar även bistånd i form av kläder och aktiviteter till de personer som bor på Ekeberg. Mellan tio och femton nationaliteter besöker kyrkan med gudstjänster på flera olika språk.

- Helena Långstöm, medlem i Skara domkyrkas församling

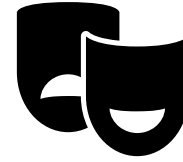
Västergötlands Museum är en mötesplats för alla kulturer, trosuppfattningar och åldrar. De ska öppna ett språkcafé i december där nyanlända kan mötas och prata om sitt ursprung och utbyta kulturella erfarenheter och historier. Museet erbjuder även gratiskurser, målarworkshops, rollspel för skolbarn där de kan lära sig mer om Västergötlands historia. De försöker nå ut till hela staden och planerar att ha en turistbuss runt staden där besökarna kan lära sig mer om Västergötlands historia. Målet är att möta invånarna ansikte mot ansikte, samtala och fika. De är även intresserade av att samarbeta med teatergruppen för att skapa pjäser om historia.

*- Maud Lagerborg, lärare
Västergötlands Museum*

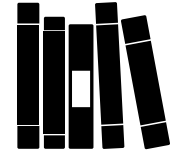
Stureplan har flertalet aktiviteter så som biograf, musikstudios, klassrum för robotteknik, textilrum, ateljéer, utskriftsrum, platser för umgänge samt datorer som ungdomar kan använda på fritiden och skolor kan använda för lektioner. Pierre betonar Stureplans grundidé att man kan lära sig även under fritiden. Han vill utveckla lekplatsen utanför till en lekpark för bollsport och kombinera Stureplan med det gym som finns intill för att ha ett auditorium. Han beskriver även att det finns problem med att integrera barn från andra kulturer på grund av språkbarriärer men de försöker titta på alternativ att hyra in tolkar.

- Pierre Fahlström, chef Stureplan

Riksteatern är en organisation som består av trettiosex förbund som köper in pjäser från olika grupper som håller shower på olika ställen så som biblioteket och Stadshotellet. De stödjer Skara lokalt genom att visa examenshower från studenter på teaterlinjen. De har även inomhusföreställningar i samlings-salar på landsbygden. De skulle vilja ha en egen teater för att ha föreställningar och de ser gärna en återuppbyggnad av det kreativa liv som fanns under 80-talet.

- Riksteatern

Per anser att det saknas platser där olika generationer kan mötas. Han tycker även att Teglaskolan behöver fler lärare för flyktingar för att överbygga språkbarriärer och förbättra integrationen. Han säger att Skara kommun har 18 600 invånare och att de har tagit emot omkring tretusen flyktingar. Därför är han intresserad av initiativ för integration så som att inbjuda sportklubbar från Ekeberg att spela mot lokala lag då sport är ett universellt språk.

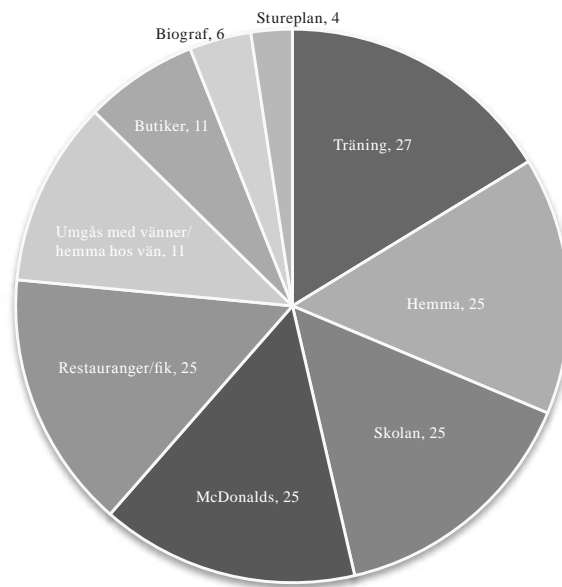
- Per Åke, rektor Teglaskolan

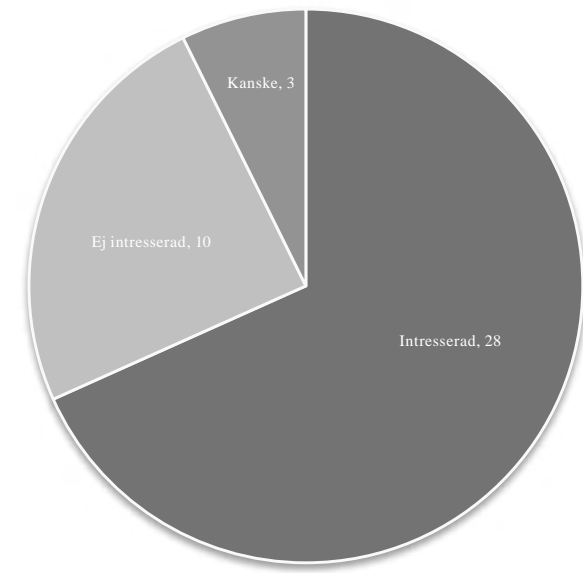
För att nå ut till så många ungdomar som möjligt träffade vi elever från årskurs 7 och 9 i Teglaskolan. Vi gav dem en enkät för att få en förståelse för var de tillbringar sin lediga tid, var de umgås med sina vänner och om de var intresserade i varierade kulturella aktiviteter runtom Skara. Fyrtiofyra elever deltog.

Vi kunde se att majoriteten av eleverna träffade sina vänner under träningen, i skolan, hemma och på restauranger/fik och då främst McDonalds som ligger i utkanten av Skara. De var intresserade av kulturella aktiviteter och de skulle gärna ha mer kvällsaktiviteter med vänner och familj.

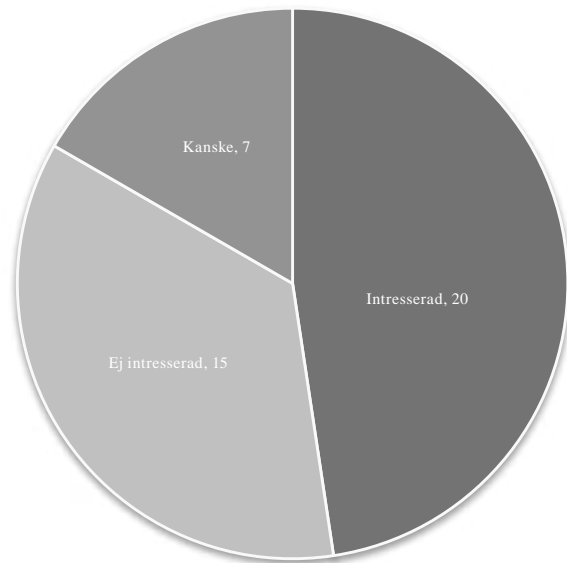
FAVORITMÖTESPLATS

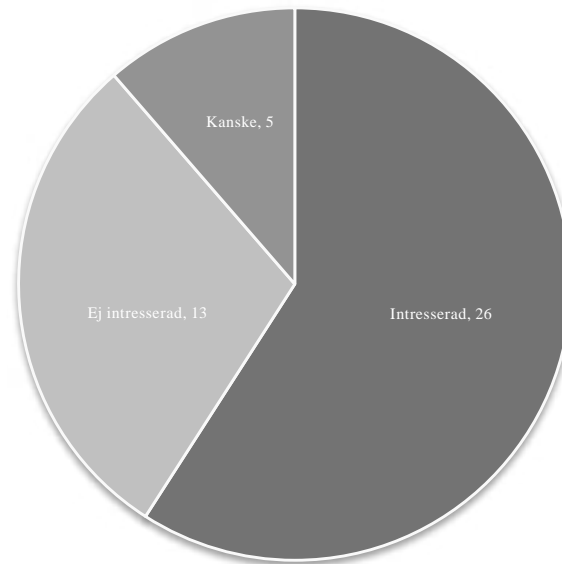
KULTURELLA AKTIVITETER

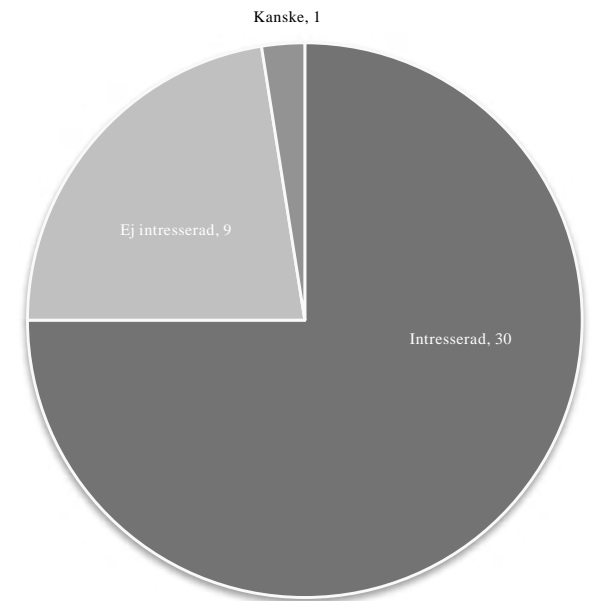
INTERNATIONELL MUSIK

INTERNATIONELLA RESTAURANGER

KVÄLLSAKTIVITETER

INNEHÅLL

1	SKARA	13
1.1	KONTEXT	14
1.2	KULTURARVTIDSLINJE	18
1.3	OMRÅDEN + GRÄNSER + NODER	20
1.4	PUBLIKAYTOR + BYGGNADSMINN	22
2	DESIGN STRATEGI	25
2.1	MÅLSÄTTNINGAR + STRATEGIER	26
2.2	INVENTERING KULTURINSTUTIONER	28
2.3	TEMATISKA STRÅK	30
2.4	ALTERNATIVA PLACERINGAR	32
2.5	STRATEGI OCH PROCESS	36
3	FÖRSLAG	39
	PLATSANALYS	
3.1	BEFINTLIG SITUATIONSPLAN	41
3.2	BEFINTLIGA SEKTIONER	42
3.3	VISUELLA KOPPLINGAR	46
3.4	TRAFIKANALYS	50
	DESIGN	
3.5	DESIGNPROGRAM	52
3.6	DESIGNFÖRSLAG	60
3.7	FÖRESLAGNA AKTÖRER	68
3.8	KULTURHUB	70

SKARA

- 1.1 KONTEXT
- 1.2 KULTURARV- EN TIDSLINJE
- 1.3 OMRÅDEN+GRÄNSER+NODER
- 1.4 OFFENTLIGA RUM +BYGGNADSMINNEN

1.1 KONTEXT

Skara är en av 49 kommuner i Västragötalandsregionen. En av 290 kommuner i Sverige och ligger mellan Vänern och Vättern.

Idag har Skara kommun omkring 18 700 invånare och växer. Under de senaste två åren har omkring 1300 nya invånare flyttat till Skara vilket har skapat en större kulturell variation.

Skara har ett mycket fördelaktigt och centralt läge mellan grannstäderna Lidköping och Falköping (30 minuter), Skövde (35 minuter) och Jönköping (45 minuter med buss). Det är också någorlunda centralt placerat mellan större städer så som Göteborg, Stockholm, Oslo och Köpenhamn, vilka är några timmar bort med tåg.

I Skara kommun finns flera tätorter så som Skara, Ardala, Axvall, Eggby och Varnhem. Det tar ca elva minuter till Ardala och Axvall med buss eller bil. Till Varnhem tar det ca 20 minuter och Eggby 16 minuter med bil men 36 minuter med buss.

Skara är också känt för sina sevärdigheter och besöksmål så som Skara domkyrka, Västergötlands museum, Skara Sommarland, Varnhems kloster, Hornborgasjön samt området Valle.

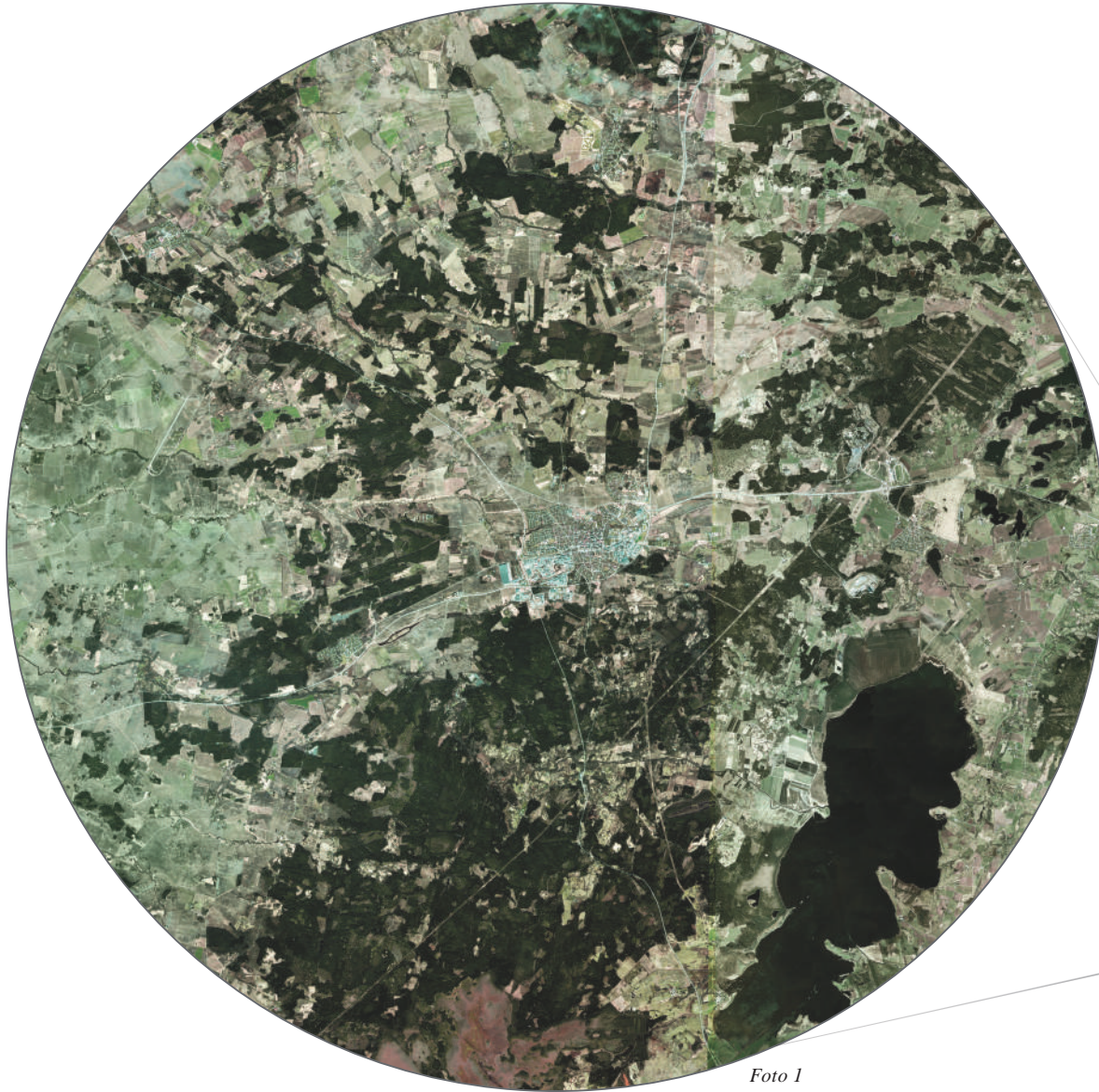
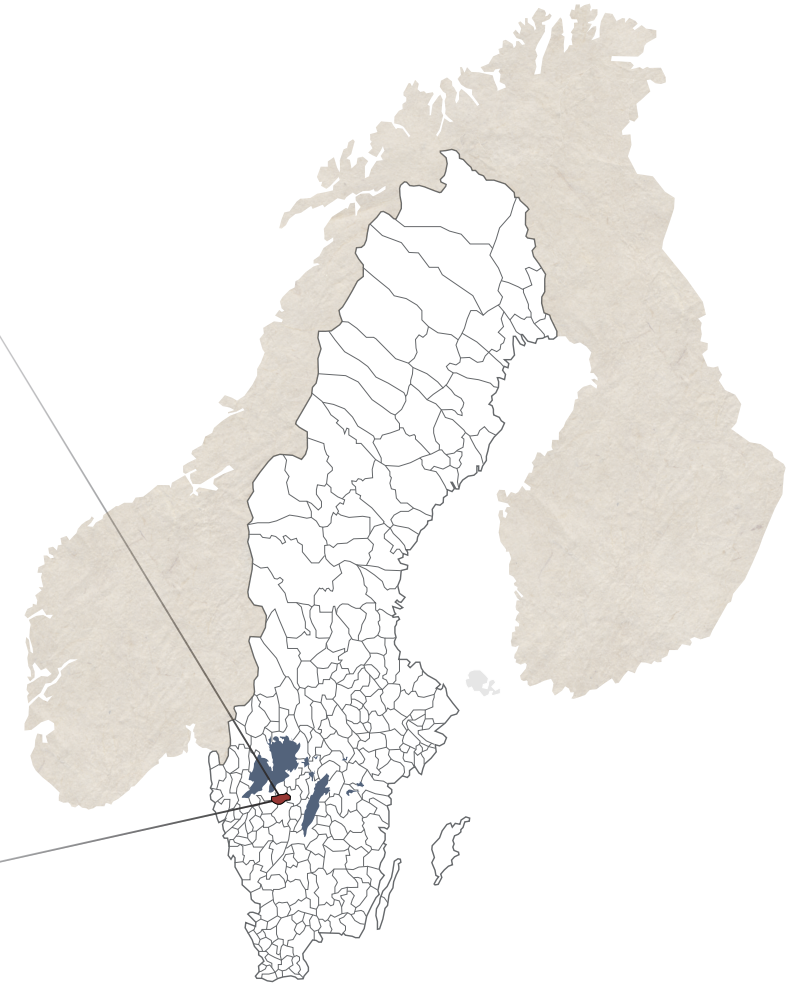
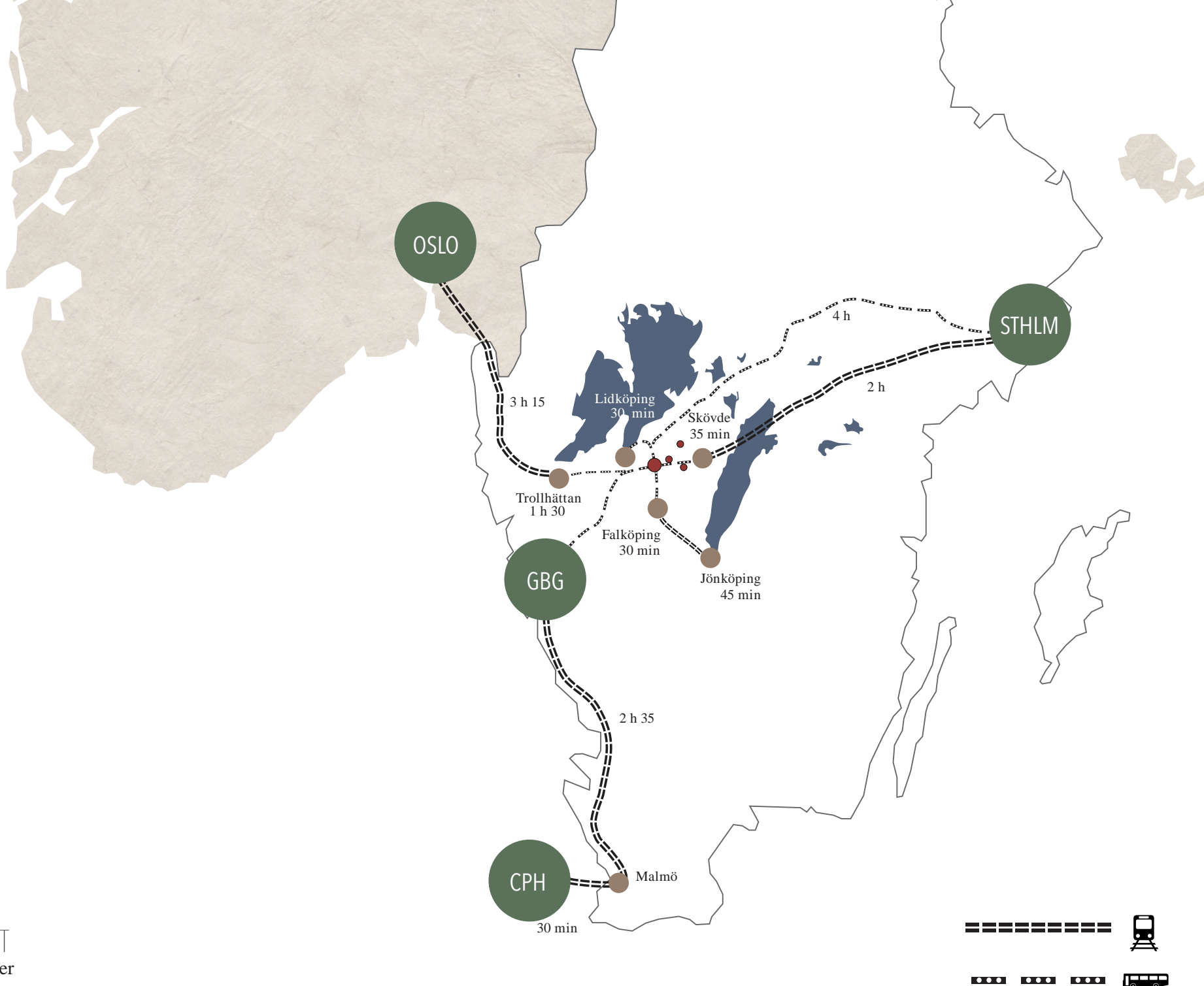

Foto 1

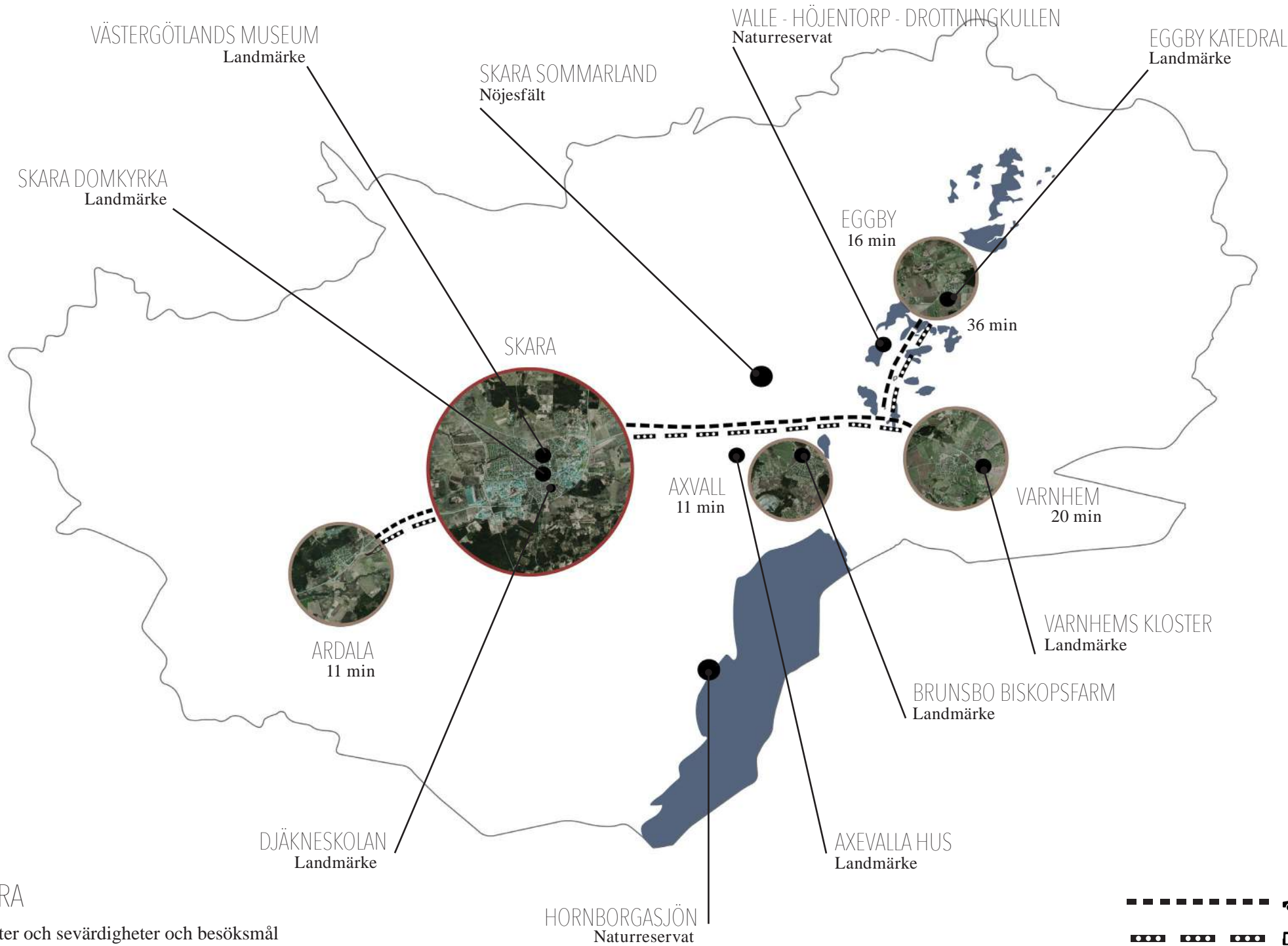

DET STÖRRE SAMMANHANGET/KONTEXTEN

Skara i Sverige

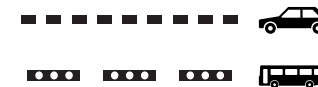

NATIONELL KONTEXT
Kopplingar till större städer

SKARA

Tätorter och sevärdigheter och besöksmål

1.2 KULTURARV- EN TIDSLINJE

Skara kommun har ett rikt kulturarv som sträcker sig från slutet av 900-talet och är fortfarande under utveckling

Skara Domkyrkas grund sägs vara från 1050. På 1880-talet renoverade Helgo Zettervall Domkyrkan till dess nuvarande utseende..²

Trappistmunkarna bygger ett kloster i Varnhem. Utgrävningar har visat att den hade en avancerad vatten och avlopp system.³

Munkklostret stängde och kyrkan överges. Under 1600-talet blir klosterkyrkan en församlingskyrka. En större restaurering genomfördes på 1920-talet. Museet intill kyrkan har flera intressanta objekt från de första utgrävningarna.³

Skaras järnvägsstation öppnades. År 1990 byggdes kopplingar till Göteborg.⁴

Skara grundas år 988 vilket gör det till en av Sveriges äldsta städer.¹

Foto 2

Foto 3

Foto 4

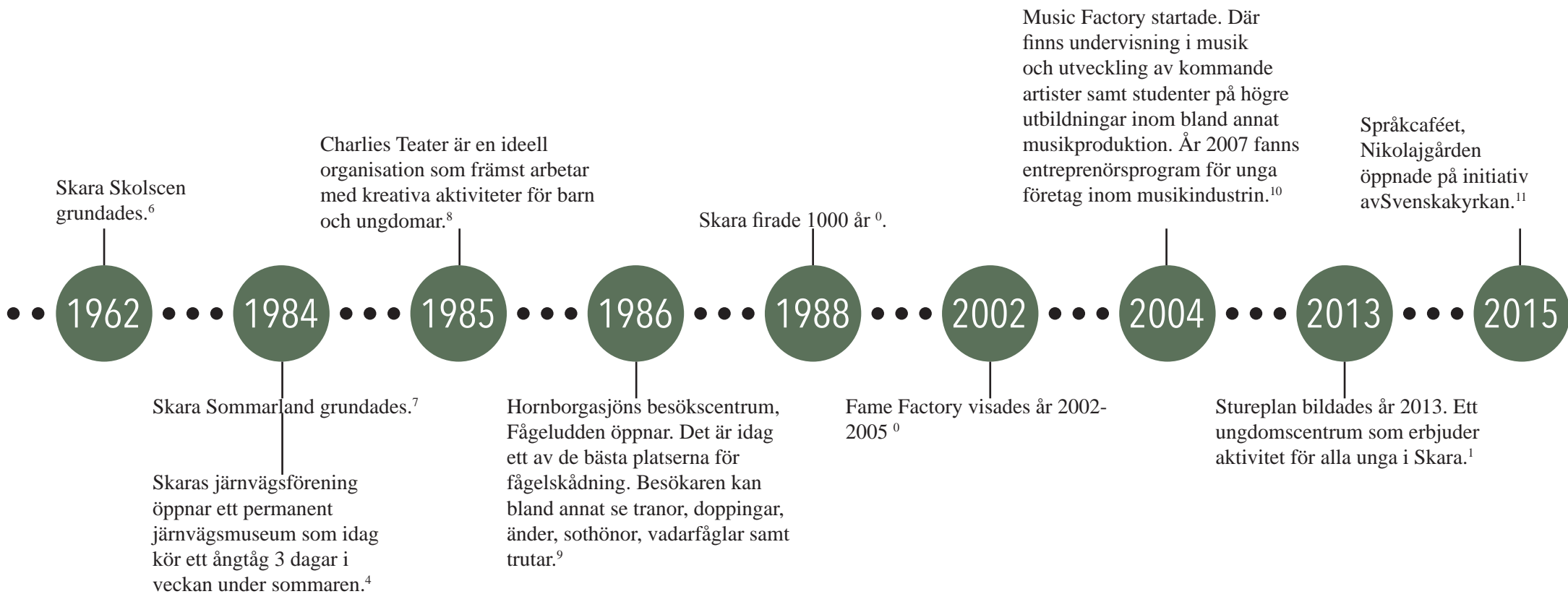

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

1.3 OMRÅDEN + GRÄNSER + NODER

Skara har ett historiskt centrum med den ikoniska domkyrkan i hjärtat av staden. Domkyrkan omges av Djäkneskolan och det gamla biblioteket. Omgivande gator leder till domkyrkan vilket visar på dess betydelse i staden. Domkyrkan syns från alla stadens hörn och är ett tydligt landmärke för att orientera sig i Skara. Den fungerar samtidigt som en symbol för staden.

Bostadsområden omger stadens centrum och begränsas av de större vägarna E20, väg 184 samt Brogårdsvägen. Dessa vägar utgör både fysiska, synliga och mentala barriärer mellan stad och landsbygd. Vägarna skiljer även det nordöstra bostadsområdet, Skaraborg, från resten av staden. Skaraborgsgatan separerar även bostads- och industriområdet från varandra på Skaras västra sida.

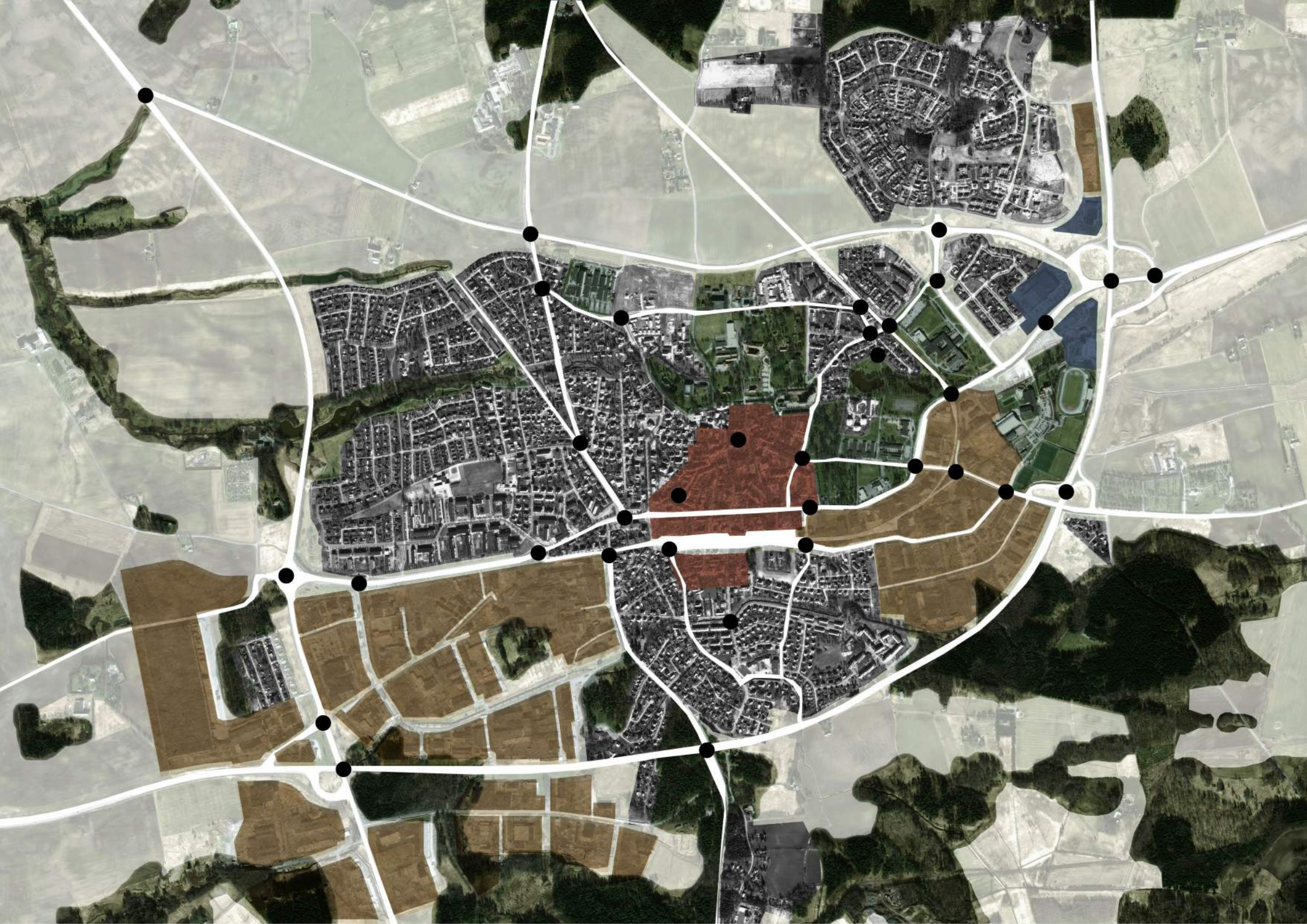
Noder markerar knutpunkter mellan viktiga vägar och gator. De ligger utspridda över hela staden, många av dem längs Skaraborgsgatan där den gamla järnvägsstationen ligger.

Det främsta handelsområdet ligger i utkanten av Skara där E20 och Brogårdsvägen möts. Området attraherar många förbipasserande till ställen som McDonalds, Jula Hotell, ÖoB samt shoppingcentret med City Gross och Jula.

Gröna områden finns omkring åarna och vattendragen som rinner genom Skara. Det finns även grönområden omkring många av skolorna så som Katedralskolan, Teglskolan och SLU såväl som vid kulturella institutioner så som Västergötlands museum. Bortom E20 och väg 184 tar landsbygden med jordbruksarealer och vild natur vid.

TECKENFÖRKLARING

- Boende
- Centrum
- Industri
- Handel
- Grönytor
- Noder

1.4 OFFENTLIGA RUM + BYGGNADSMINNEN

Skara har många offentliga rum och platser så som parker, torg samt oanvända ytor omkring bostadsområdena och de större motorlederna. Flera av dessa ytor är outvecklade och kan ses som oanvända områden utan funktion. Många av dessa områden ligger i utkanterna av staden men mindre oanvända ytor finns också inne i stadens centrala delar. Vissa av dessa ytor omger bostadsområden och skapar små samhällen inom den större staden.

Många av de offentliga platserna i stadens centrala delar omger eller ligger intill byggnadsminnen som uppförts innan 1940. På kartan syns hur de olika bostadsområdena har växt ut från centrum under åren efter 1940.

TECKENFÖRKLARING

- Publika ytor
- Byggnadsminne uppfört innan 1940

DESIGN STRATEGI

- 2.1 MÅLSÄTTNINGAR + STRATEGIER
- 2.2 INVENTERING AV KULTURINSTITUTIONER
- 2.3 TEMATISKA STRÅK
- 2.4 ALTERNATIVA PLACERINGAR
- 2.5 STRATEGI OCH PROCESS

2

2.1 MÅLSÄTTNINGAR + STRATEGIER

I del A i denna kurs har vi analyserat Skara i lokal, nationell och global kontext. Vi undersökte hur Skara har förändrats över tid, hur Skaras roll har utvecklats och hur nationella och globala trender har påverkat Skara. Vi avslutade del A genom att formulera lokala utvecklingsmål för hållbar utveckling i Skara. De mål som är markerade har vi valt att fokusera på i vårt projekt.

LOKALA UTVECKLINGSMÅL

- 1. Skara har en stark turistindustri som bygger på kultur-, mat- och naturupplevelser.**
- Skara är ett centrum för forskning, kunskap och utbildning inom hållbart jordbruk.
- Skara erbjuder en framtidsinriktad och hållbar livsmiljö i ett lantligt och historiskt sammanhang.
- Skara är självförsörjande inom mat och förnybar energi år 2030.
- Skara är gång- och cykelvänligt med bra kollektivtrafik och marginellt bilberoende.
- 6. Skara är en mångsidig knutpunkt för kultur och kreativitet.**
- Skara stöttar lokala lantbrukare och har en god koppling mellan stad och landsbygd.
- 8. Skara är en attraktiv plats att leva på med en stark känsla av gemenskap där alla människor oavsett ålder och bakgrund är välkomna.**
- Skara har en hälsosam miljö med en blomstrande biologisk mångfald.
- Skara har en tydlig vision och strategi för hållbar utveckling.
- Skara har en mångsidig och prisvärd bostadsmarknad.
- Skara är anpassningsbart och motståndskraftigt mot klimatförändringar och naturkatastrofer.

VÅR STRATEGI

Skara är vacker historisk stad med stark kultur som erbjuder mötesplatser för gamla och unga. Genom fördjupade undersökningar har vi dock upptäckt att kulturen bara är synlig vid några få tillfällen per år. Kulturen kommer inte upp till ytan, den syns och hörs inte offentligt, vilket är en utmaning för Skaras identitet. Avsikten med vårt arbete är därför att synliggöra Skaras befintliga kultur.

Vår strategi är att skapa en gemensam plats där alla sociala grupper kan mötas, integreras och utbyta erfarenheter. Genom att fokusera på en plats i centrala Skara kommer vårt projekt bidra till den livfulla stad Skara kan vara.

2.2 INVENTERING AV KULTURINSTITUTIONER

Skara har en lång historia av kultur med många kulturinstitutioner från flera decennier tillbaka, samtidigt som nya organisationer utvecklas och förändrar Skaras kultur.

Västergötland Museum är en av Skaras äldsta kulturinstitutioner som är byggd 1865. Museet ligger norr om Skara centrum omgivet av en stor offentlig plats, vilken bidrar till att avståndet till domkyrkan kan verka långt, dock är det bara en 6 minuters promenad. Det är ett viktigt landmärke som har permanenta utställningar om Västergötlands historia och ett utomhus museum med gamla svenska hus.⁰

Skaras järnvägsstation ligger öster om Katedralen. Den öppnades 1874 och järnvägstrafiken hade sin höjdpunkt på 1900-talet med järnvägar i fem olika riktningar. Idag driver järnvägs museet ett ångtåg som trafikerar järnvägen mellan Skara och Lundsbrunn tredagar i veckan under sommaren.⁴

Medborgarskolan i Skara grundades 1945. Skolan ligger ca 2 minuter öster om Katedralen. Medborgarskolan finns i hela Sverige och erbjuder många olika kurser inom kultur.⁵

Skara Skolscen grundades 1962 och ligger ca 9 minuter söder om domkyrkan. Skolan erbjuder teater-, dans- och sånglektioner för elever som är 20 år eller äldre. Dessa kurser är förberedande för en professionell skådespelarkarriär.⁶

Charlies Theatre grundades 1985 och är lokaliserat ca 4 minuter söder om domkyrkan. Det är en ideell organisation som arbetar med kreativa aktiviteter för barn och ungdomar som är intresserade av kultur.⁸

Fame Factory var ett TV-program som visades i under åren 2002-2005, vilket producerades i Skara. Deltagarna bodde tillsammans i Skara och förberedde sig för att sjunga live varje vecka, vinnaren vann ett skivkontrakt och prispengar.⁰

Music factory grundades 2004 och är ligger ca 3 minuter från katedralen. Här erbjuds lektioner och kompetensutveckling för blivande artister genom en högskoleutbildning med fokus på musik och ljudproduktion. Under år 2007 hade de även ett program för entreprenörer inom musik industrin.¹⁰

Stureplan grundades 2013 och ligger ca 1 minut sydöst om katedralen. Det är ett ungdomscenter som ger ungdomar möjlighet till kreativa aktiviteter på deras fritid.¹

På Nikolagården finns ett språkcafé på initiativ av Svenska Kyrkan. Caféet uppmuntrar till möten och utbyten mellan grupper med olika social bakgrund.¹¹

TECKENFÖRKLARING

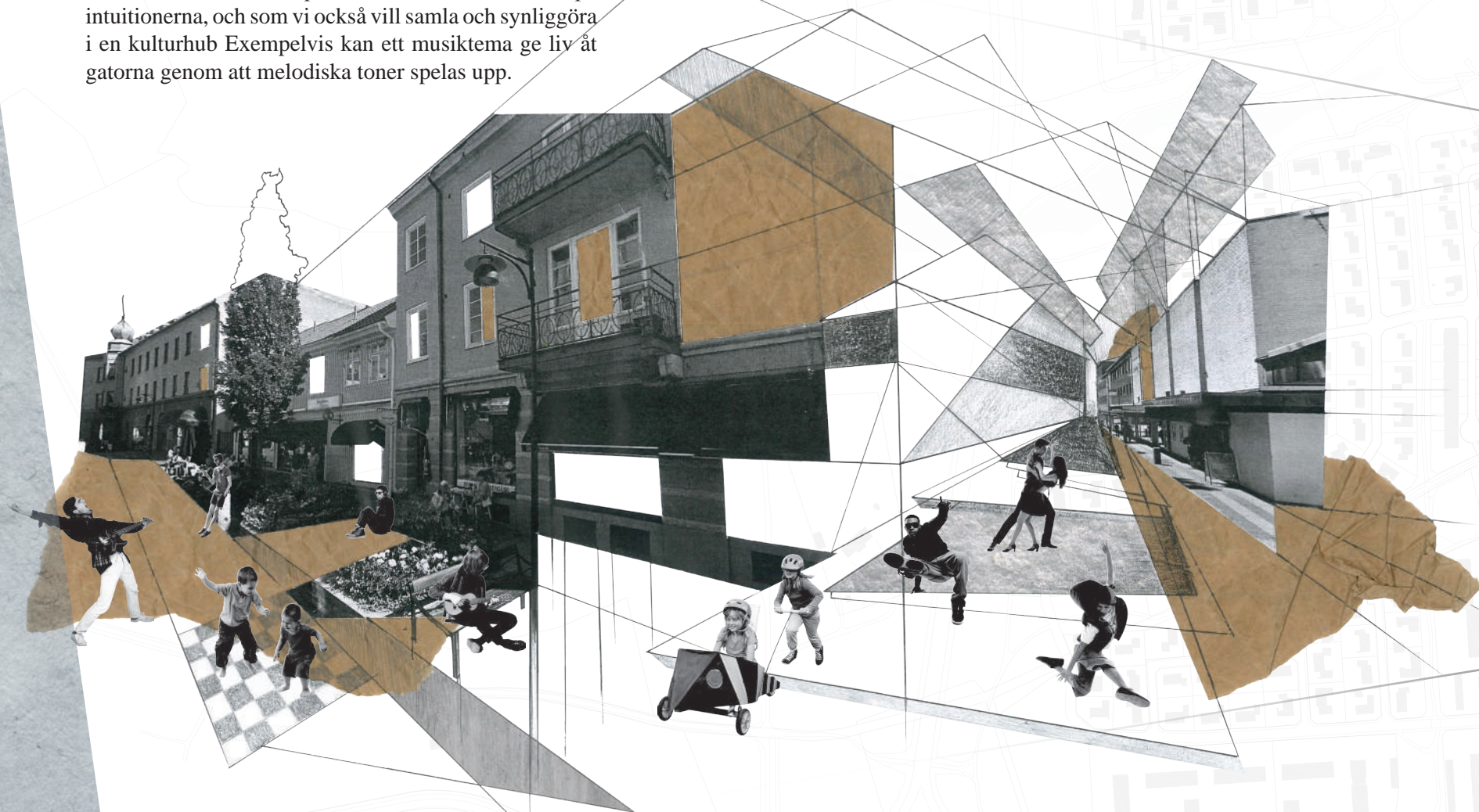
- Rekreativsområde
- Kulturinstitution

2.3 TEMATISKA STRÅK

Vår strategi att skapa ett livfullt centrum i Skara tar utgångspunkt i de befintliga kulturinstitutionerna. En viktig del i vår strategi en utformning av tematiska stråk. Stråken baseras på de aktiviteter som finns på intuitionerna, och som vi också vill samla och synliggöra i en kulturhub. Exempelvis kan ett musiktema ge liv åt gatorna genom att melodiska toner spelas upp.

Detta koncept exemplifierar ett musiktema på Klostergatan med interaktivdesign, stimulerande ljud, samt musik- och dansuppträdande.

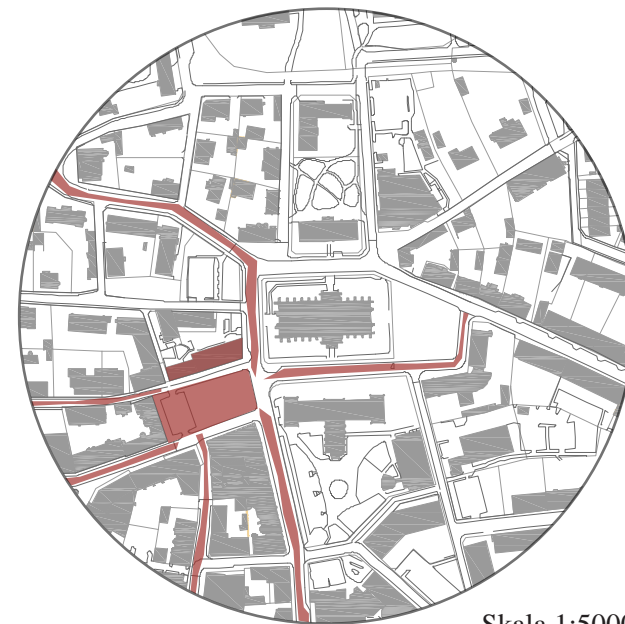
Scale 1:5000

2.4 ALTERNATIVA PLACERINGAR

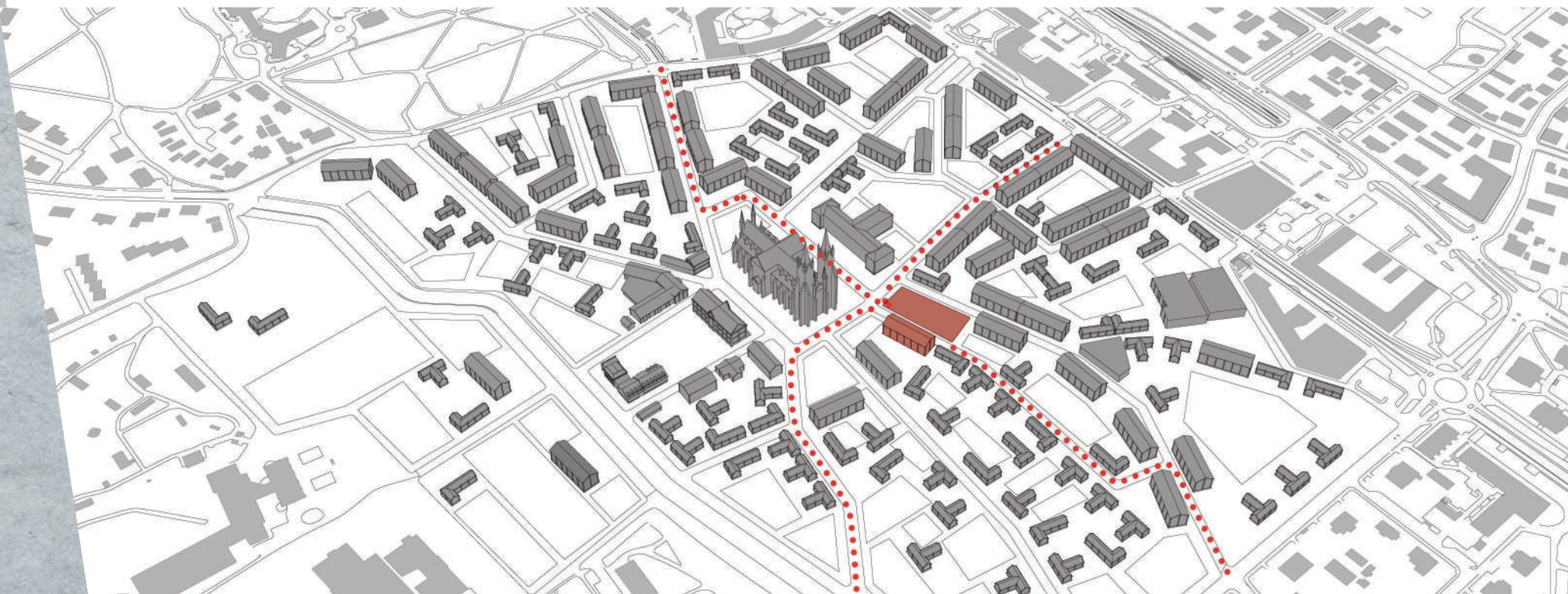
Under våra underökningar i Skara centrum fann vi tre potentiella placeringar för vårt projekt: Stortorget, Djäkneskolan i anslutning till Stortorget och Domkyrkan samt det gamla Tingshuset beläget i anslutning till nya och gamla biblioteket. För att värdera de olika alternativen jämförde vi dem utifrån deras möjlighet till ombyggnad, omgivningarna, och vilken lokalisering som behövde utvecklas.

1. STORTORGET

Stortorget har ett historiskt värde som marknadsplats och offentlig mötesplats samt att här finns en fontän som skildrar Skaras historia. Torget ligger bredvid domkyrkan och Djäkneskolan och är en central plats där flera gator sammanstrålar. Det finns en potential att återta torget som offentlig plats för gående istället för den parkeringsplats som det är idag. Dock hade den byggnad vi ville arbeta med stora begräsningar vad det gäller ombyggnad och det är svårt att få en bra koppling mellan aktiviteter inomhus och utomhus.

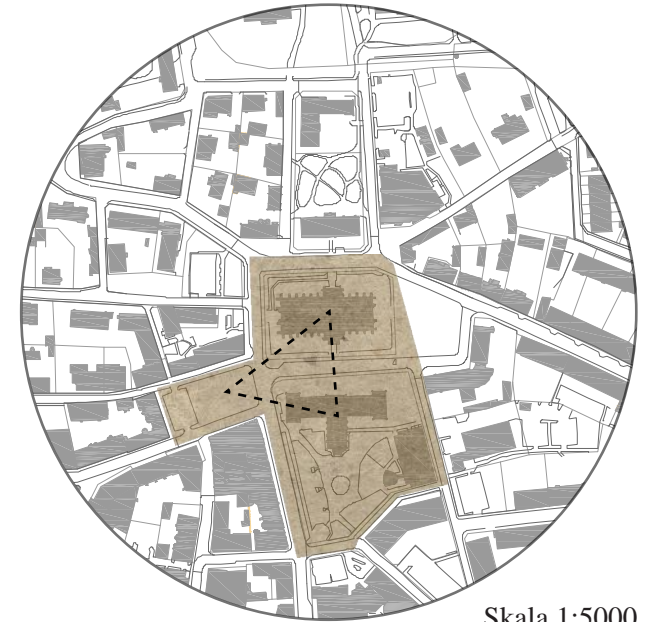
Skala 1:5000

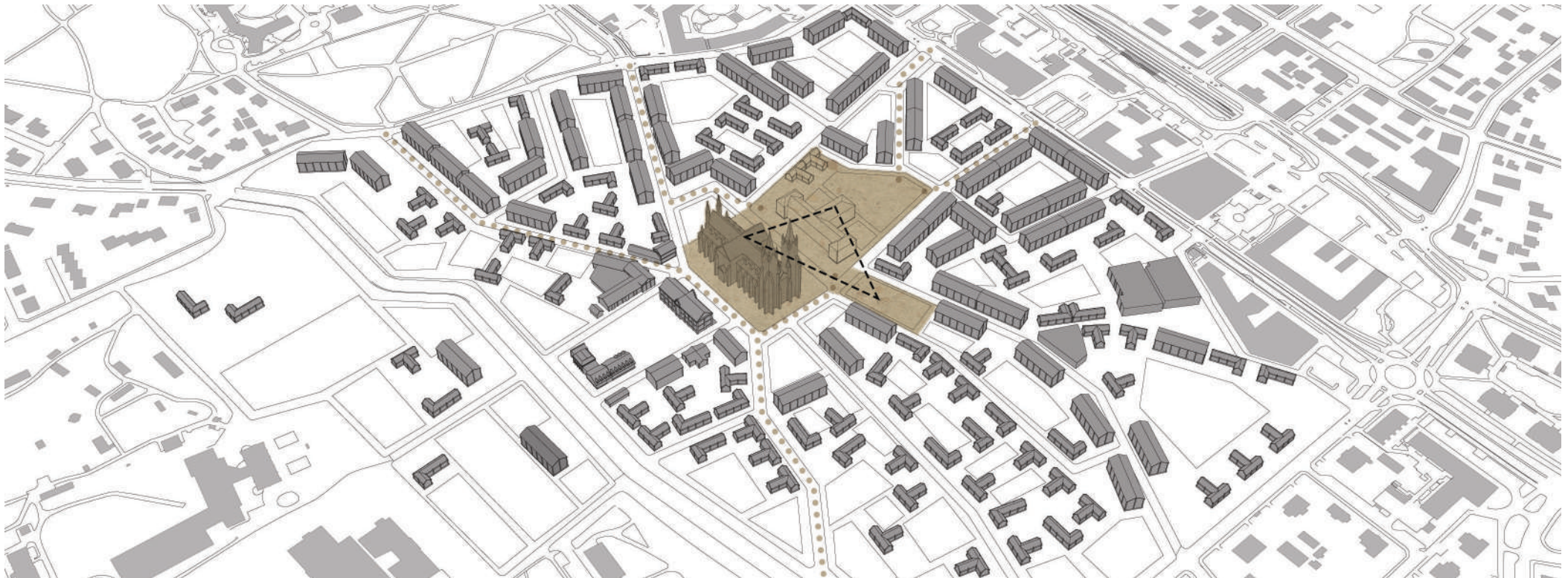
2. DJÄKNESKOLAN + STORTORGET + DOMKYRKAN

Skolverksamheten i Djäkneskolan ska flytta och lokalerna kommer därmed att bli lediga. Skolans historiska arv går tillbaka till 1871. Dess nära anslutning och visuella koppling till Domkyrkan och Stortorget samt det attraktiva grönområdet intill, gör Djäkneskolan till en perfekt placering av en kulturhub. Den befintliga utomhusscenen är en tillgång som kan utvecklas. Djäknegatan skulle kunna bli gågata som ger möjlighet för befintliga aktiviteter att spilla ut i det öppna offentliga rummet.

Djäkneskolan är dock kulturminnesmärkt och att göra en inventering av byggnadens kulturvärden tar tid vilket är ett stort projekt i sig självt. Interiören är välstrukturerad med en bärande stomme som gör det svårt att arbeta flexibelt med rummen och den är anpassad enbart för ett syfte. Dessutom är det inte en tillgänglig byggnad för alla. De offentliga ytorna bakom byggnaden är välgestaltade och behöver därför inte utvecklas vidare.

Skala 1:5000

3. GAMLA TINGSHUSET + GAMLA BIBLIOTEKET + NYA BIBLIOTEKET

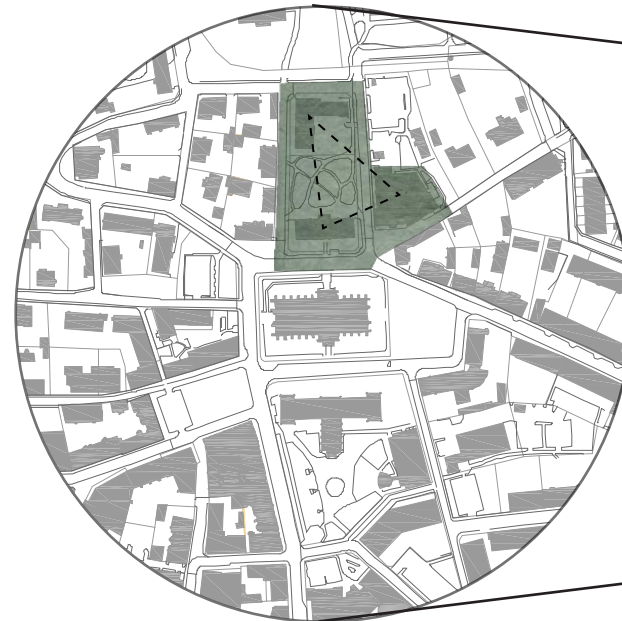
Gamla Tingshuset ligger alldeles bakom nya och gamla biblioteket, ca 2 minuter från domkyrkan. På södra sidan av byggnaden finns ett attraktivt grönområde i form av en trädgård med fina gamla träd. För tillfället står huset tomt. Byggnaden uppfördes på 1960-talet som Tingshus och har sedan dess varit del av campus SLU. Senast innehöll byggnaden kontor för ett IT-företag. Att inrymma en långsiktig institution skulle vara bra för stabiliteten och hållbarheten i centrum.

Befintlig byggnad kräver ingen renovering utan kan lätt byggas om både interiört och exteriört. L-formen möjliggör för god koppling mellan aktiviteter inomhus och utomhus.

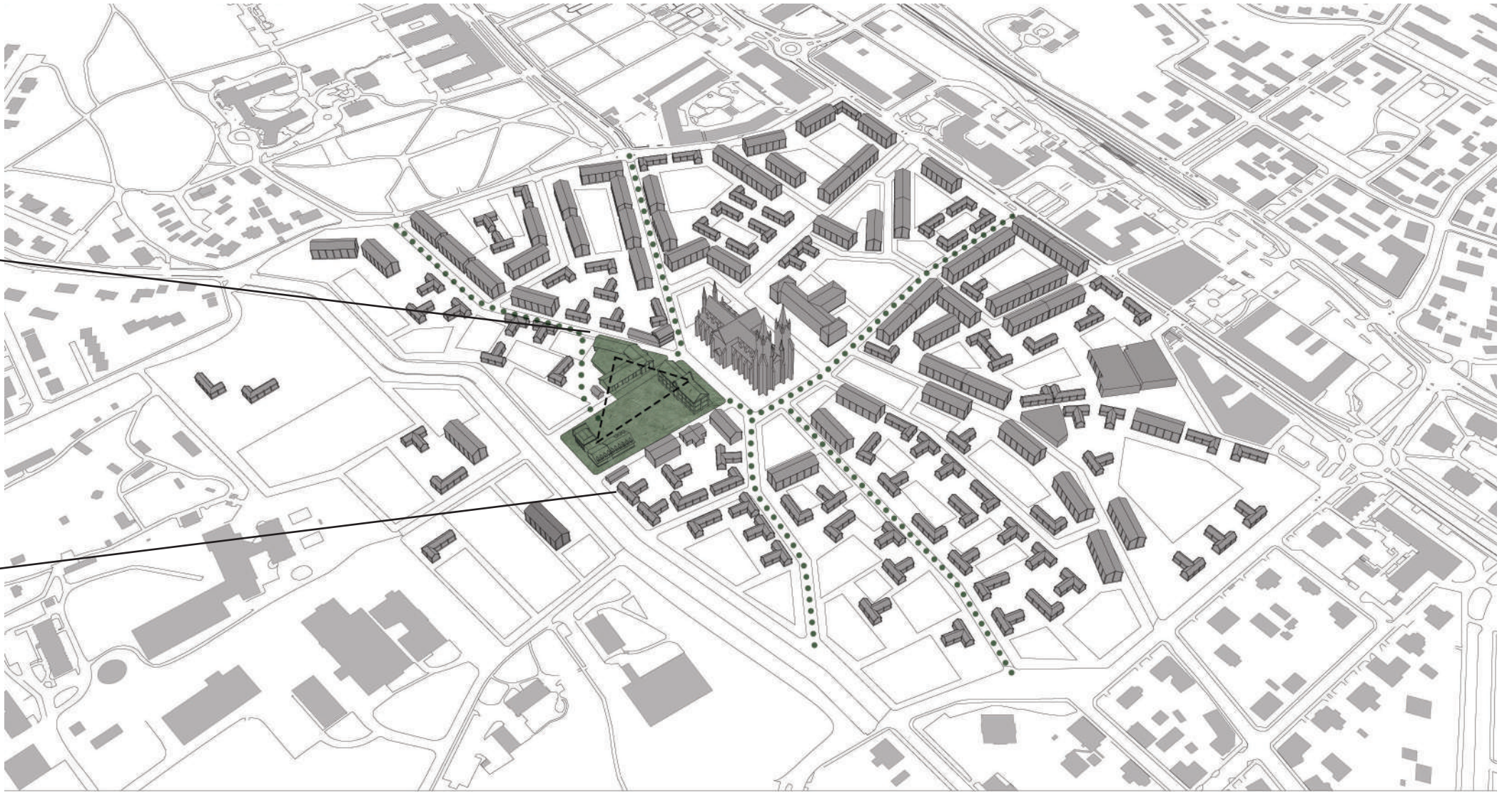
Trots dess centrala placeringen upplevs det som att byggnaden är placerad på Skara centrums bakgråd. Detta på grund av de många och stora träderna som finns i grönområdet, vilka skapar ett skärmtak och blockerar solljuset. Grönområdet har en stor potential men är just nu ganska "dött" på grund av avsaknad av aktiviteter och ljus. Träderna hindrar också möjligheten att se byggnaden från Järnvägsgatan, Biblioteksgatan och Skolgatan. Byggnadens begränsade visuella kopplingar till domkyrkan innebär både möjligheter och utmaningar. Det är viktigt att utveckla och ge den en gestaltning som väcker nyfikenhet, överraskar och kan locka besökare.

I Nya och Gamla biblioteket kombineras många olika aktiviteter. Bibliotek är gemensamma neutrala platser som ofta kombinerar olika samhällsaktiviteter. Skaras Nya bibliotek är något ett undantag, det är snarare så att biblioteket har lite för många aktiviteter än vad som är lämpligt.

Exempelvis har man börjat erbjuda nyanlända hjälp med hur de kan skapa och skriva ut dokument. Gamla Tingshusets lokalisering innebär stor potential för vårt projekt att samverka med befintliga institutioner samt dela på ansvar genom att erbjuda flexibla utrymmen för olika aktiviteter.

Skala 1:5000

2.5 STRATEGI OCH PROCESS

Här beskrivs vår övergripande strategi lite mer ingående samt hur vi tänkt att processen ska se ut.

1. KOPPLA SAMMAN KULTURINSTITUTIONER TILL ETT CENTER

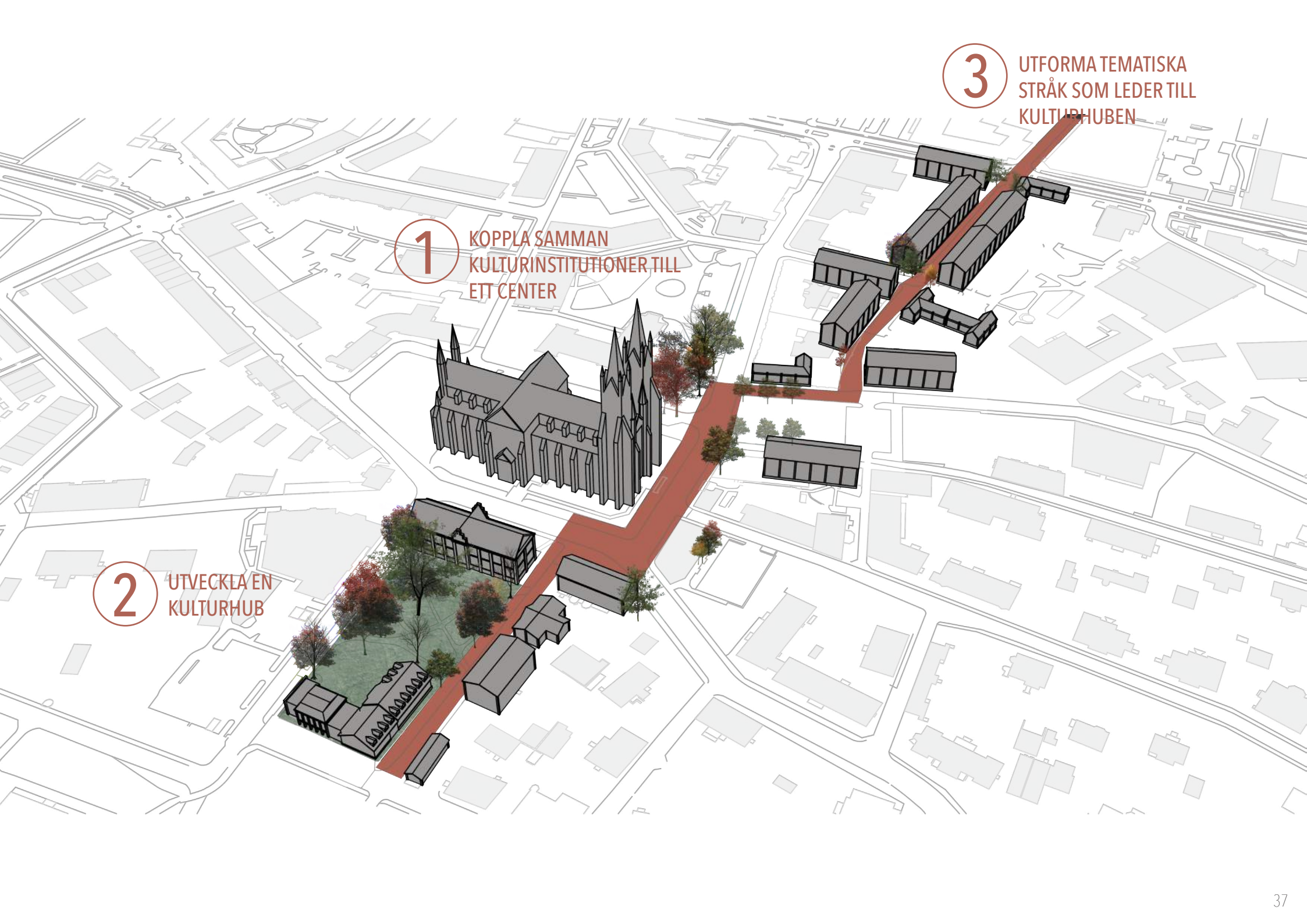
Samla de befintliga kulturinstitutionerna i Skara centrum för att göra staden mer livfull.

2. UTVECKLA EN KULTURHUB

Utveckla en kulturhub som kan bli mötesplatsen för alla kulturella och sociala grupper. Uppmuntra kulturellt utbyte och social integration.

3. UTFORMA TEMATISKA STRÅK SOM LEDER TILL KULTURHUBEN

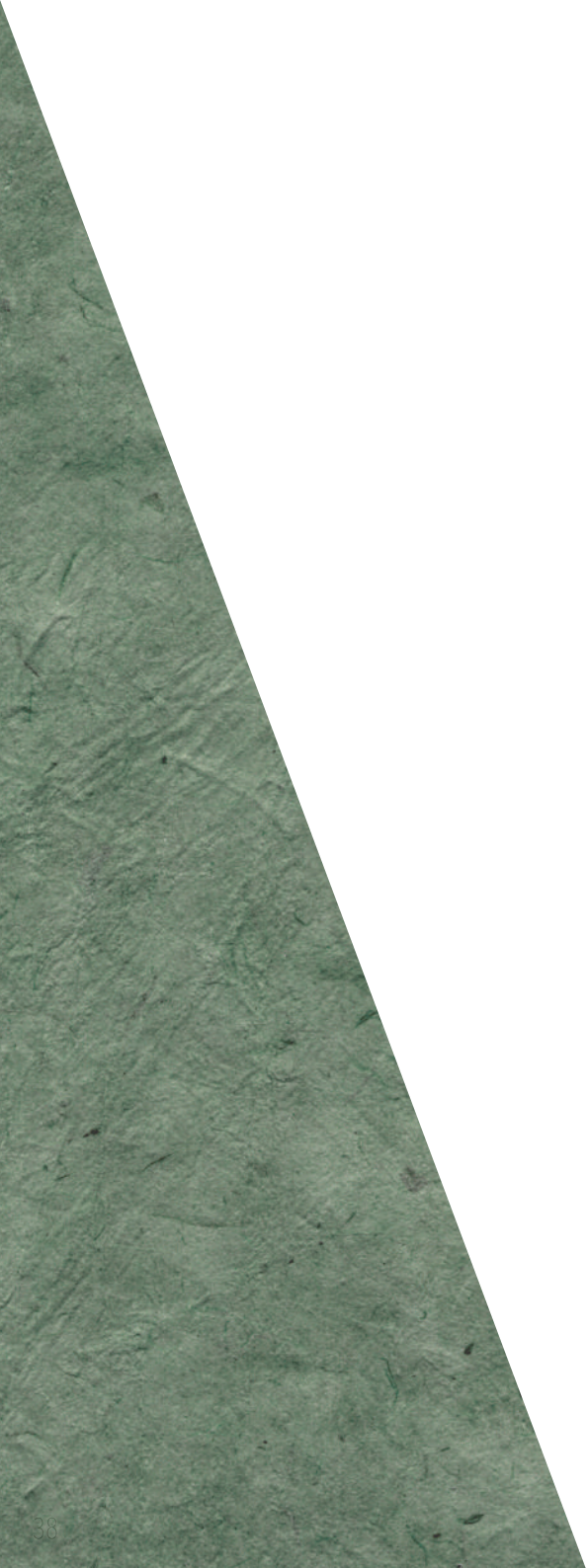
Slutligen ska de sammanlänkande tematiska stråken mellan kulturinstitutionerna och kulturhuben stärkas med teman som reflekterar olika kulturverksamheter, exempelvis dans, musik, teater och konst.

2 UTVECKLA EN
KULTURHUB

1 KOPPLA SAMMAN
KULTURINSTITUTIONER TILL
ETT CENTER

3 UTFORMA TEMATISKA
STRÅK SOM LEDER TILL
KULTURHUBEN

FÖRSLAG

PLATSANALYS

3.1 NUVARANDE SITUATIONSPLAN

3.2 NUVARANDE SEKTIONER

3.3 VISUELLA KOPPLINGAR

3.4 TRAFIKANALYS

DESIGN

3.5 DESIGNPROGRAM

3.6 DESIGNFÖRSLAG

3.7 FÖRESLAGNA AKTÖRER

3.8 KULTURHUB

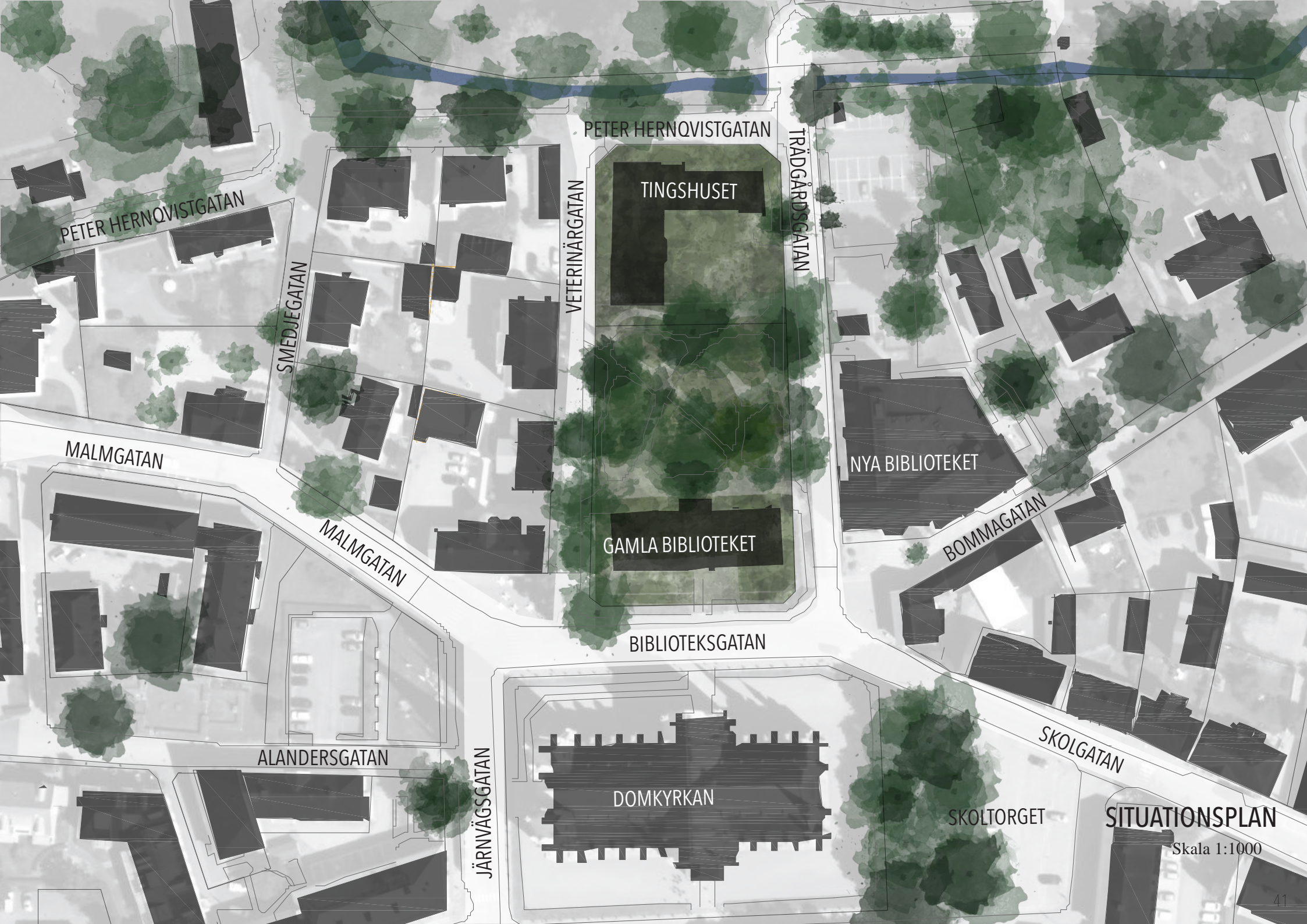

PLATSANALYS

3.1 NUVARANDE SITUATIONSPLAN

Vy över projektområdet idag

PETER HERNOVISTGATAN

PETER HERNOVISTGATAN

TINGSHUSET

TRÄDGÅRDSGATAN

VETERINÄRGATAN

SMEDJEGATAN

NYA BIBLIOTEKET

MALMGATAN

GAMLA BIBLIOTEKET

BOMMAGATAN

MALMGATAN

BIBLIOTEKSGATAN

ALANDERSGATAN

DOMKYRKAN

SKOLGATAN

JÄRNVÄGGATAN

SKOLTORGET

SITUATIONSPLAN

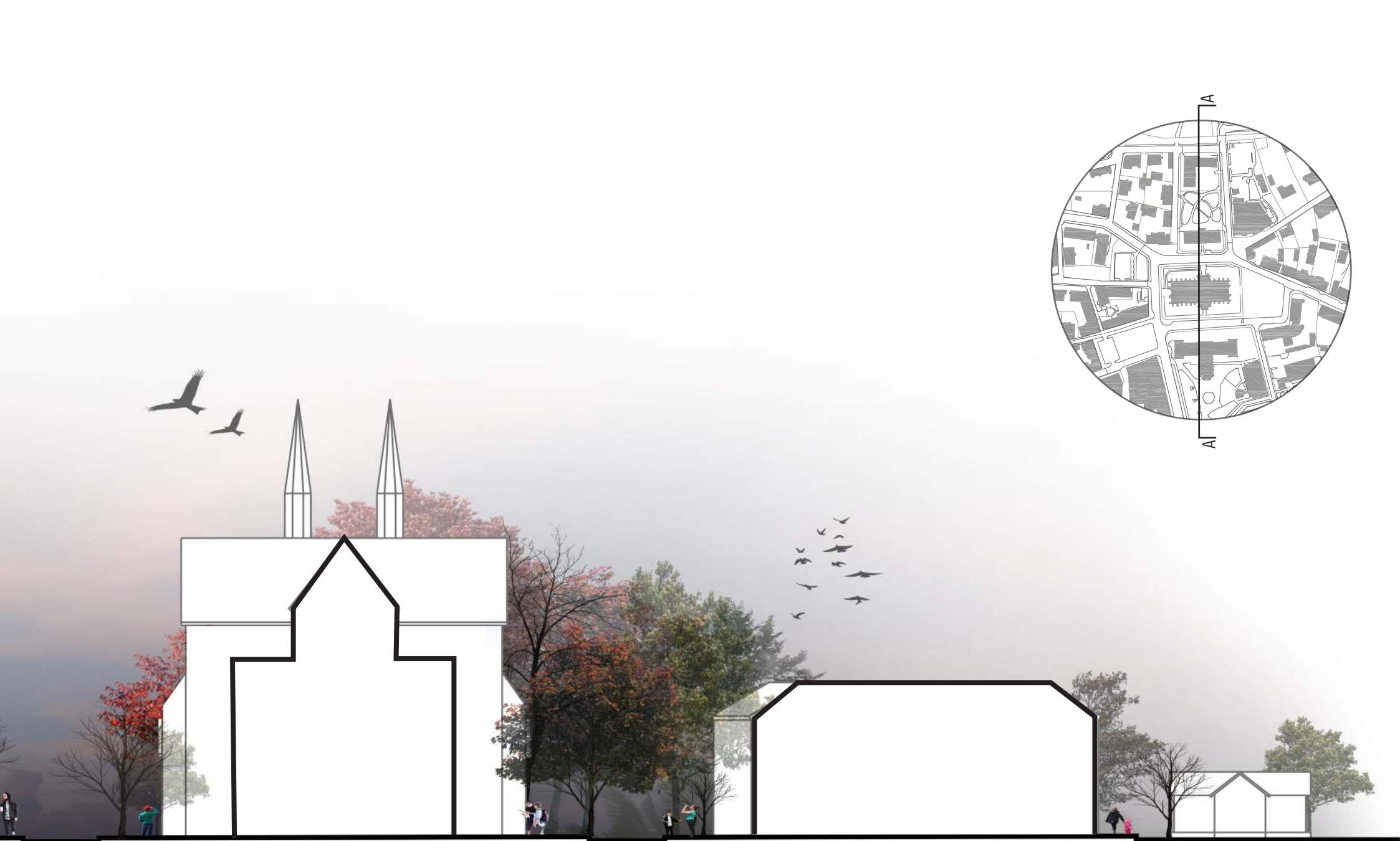
Skala 1:1000

3.2 NUVARANDE SEKTIONER

Som en del i analysen av den valda platsen arbetade vi med en 300 m lång sektion i båda riktningar genom gamla Tingshuset och hela stadskärnan. Sektionen var viktig för att förstå Skaras stadsbild och bebyggelsemiljö och för att lyfta fram följande observationer:

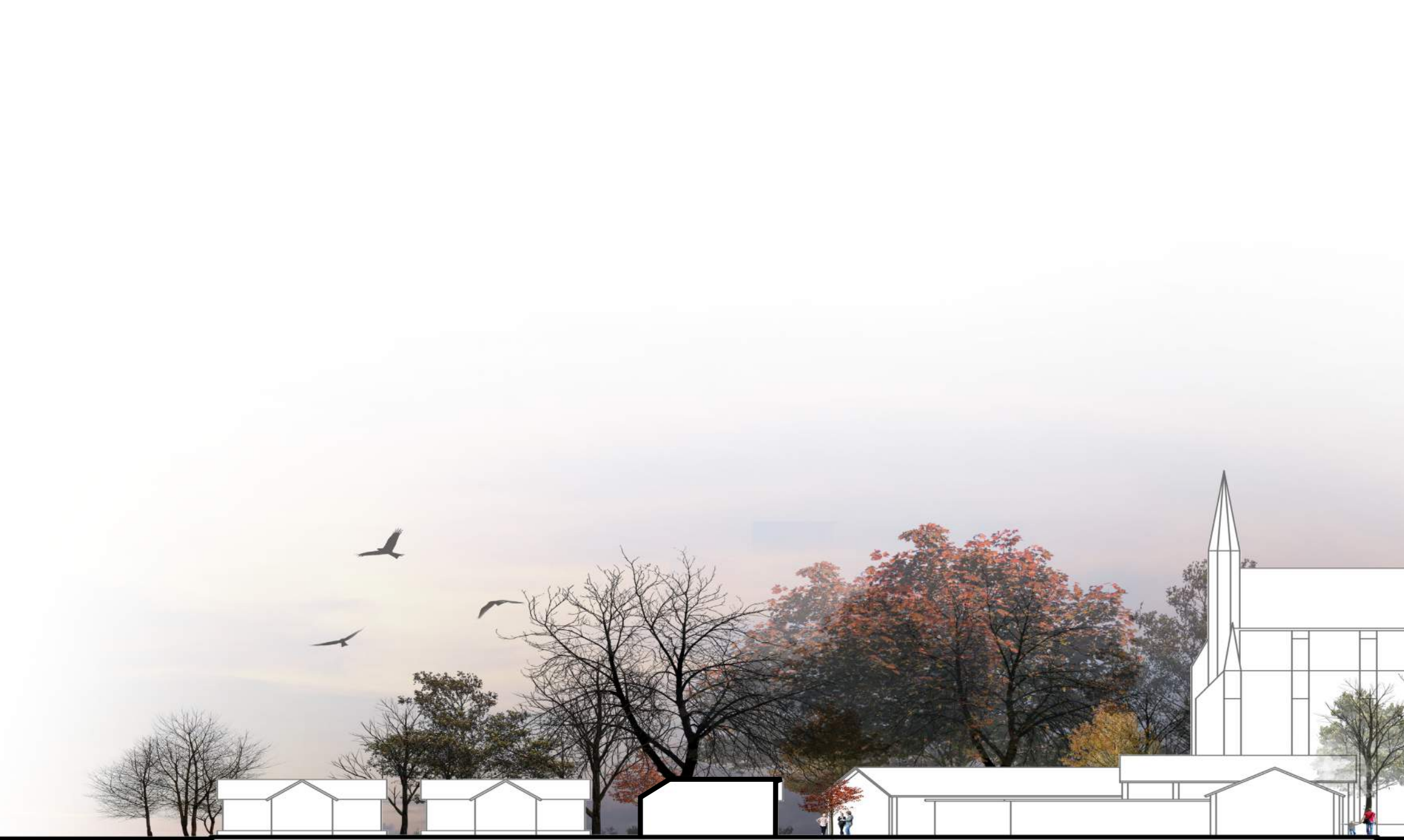
- Domkyrkan dominerar i stadsbilden, inte bara de centrala delarna utan hela staden.
- Gamla Tingshuset är i jämförelse inte en tydlig del av stadsbilden. Platsens lutning på 2,4 m längs de 80 m som platsen utgör resulterar i att Tingshuset är lägre jämfört med byggnaderna som vetter mot Domkyrkan. Att Tingshuset dessutom befinner sig bakom gamla biblioteket gör att det hamnar i en undangömd del av stadens centrum.
- En liten bäck rinner på den norra sidan av tingshuset. Den är omgiven av frodig, igenvuxen vegetation och träd. Det finns en gångbro över bäcken norr om baksidan av tingshuset. Byggnaden är alltså idealiskt belägen mellan centrum och grönområden, vilket ökar platsens attraktivitet.

SEKTION A-A

Skala 1:500

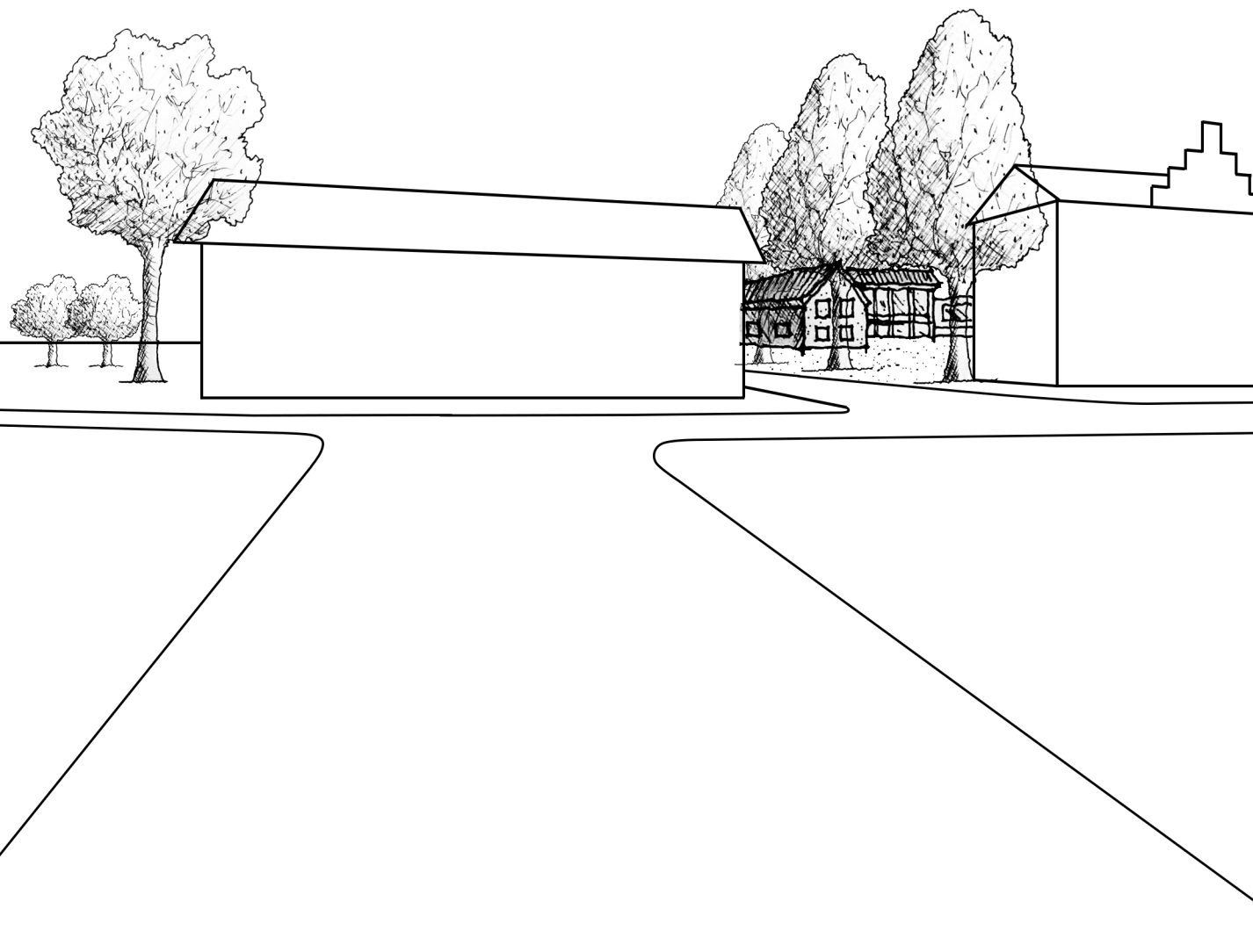
SEKTION B- B

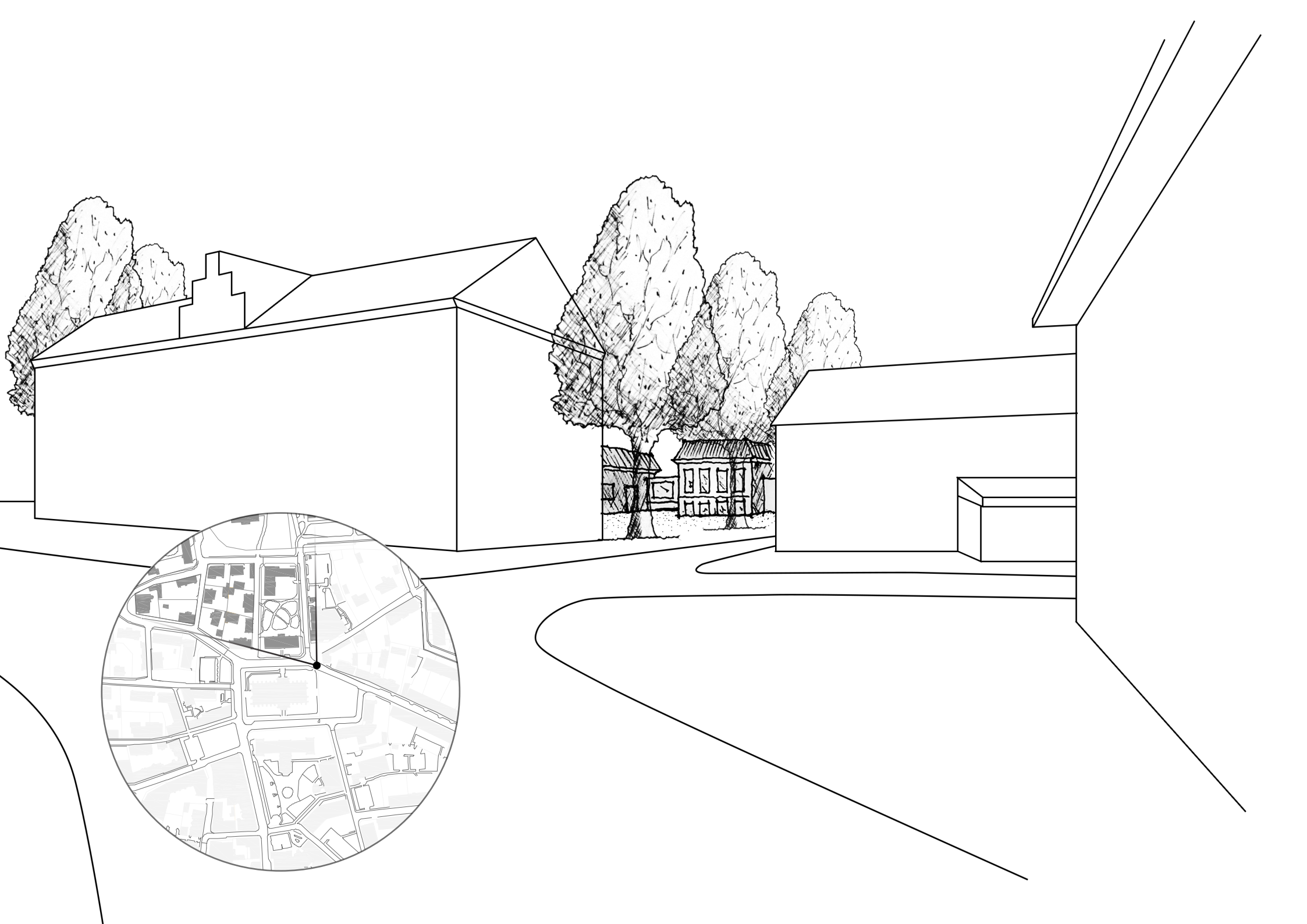
Skala 1:500

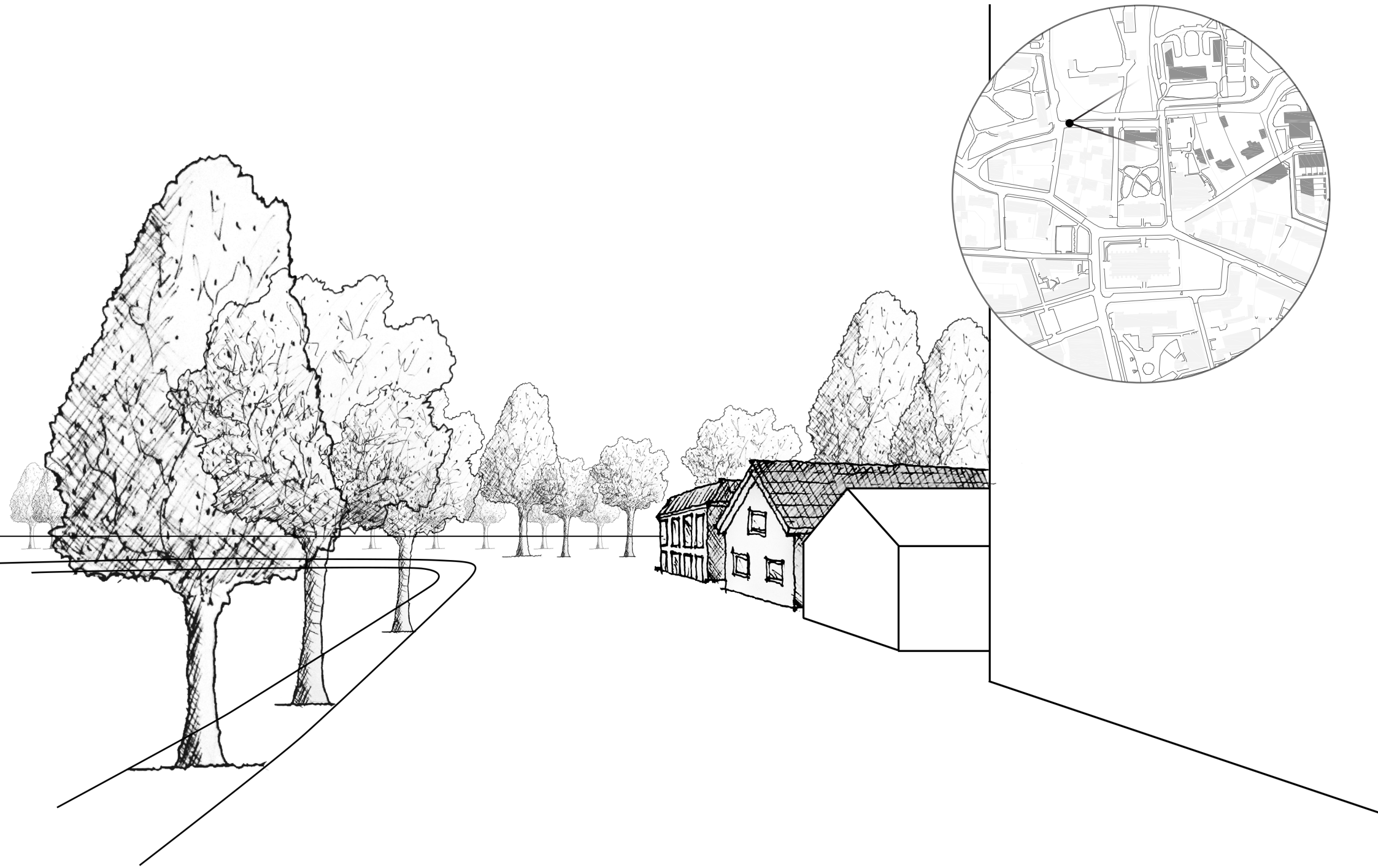
3.3 VISUELLA KOPPLINGAR

Trots närheten mellan Tingshuset och stadens centrum är de visuella kopplingarna bristfälliga på grund av:

- Antalet träd och annan vegetation på platsen
- Den smala öppningen mellan gamla biblioteket och Veterinärgatan 1, fungerar som en port till byggnaden, vilket begränsar den visuella kontakten med byggnaden.
- Närheten till de närliggande husen.

3.4 TRAFIKANALYS

Platsen är mycket centralt belägen på två minuters promenadavstånd till Domkyrkan, i hjärtat av Skara. Det finns idag flera gångvägar idag i grönområdet framför byggnaden som leder till det nya och gamla biblioteket.

Platsen är tillgänglig och det finns en busshållplats i närheten. Det finns också gott om bilparkeringar bakom nya biblioteket och längs gatorna i närheten.

Platsen förblir dock undangömd och upplevs lite som en baksida av stadens centrum på grund av bristen på visuella kopplingar och trädens skuggverkan.

TECKENFÖRKLARING

- Busslinje och busshållplats
- Större vägar
- Vägar
- 2 minuters gångavstånd
- Gångbanor

DESIGN

3.5 DESIGNPROGRAM OCH RUMSPROGRAM

Kulturhubben är en plats där många kulturella aktiviteter kan mötas på ett ställe. Byggnaden måste ha flexibel utformning för att kunna inrymma olika aktiviteter samtidigt och på olika tider under dagen. Vi har delat in de kulturella aktiviteterna på kulturhubben kan grupperas gemensamma rumsliga krav.

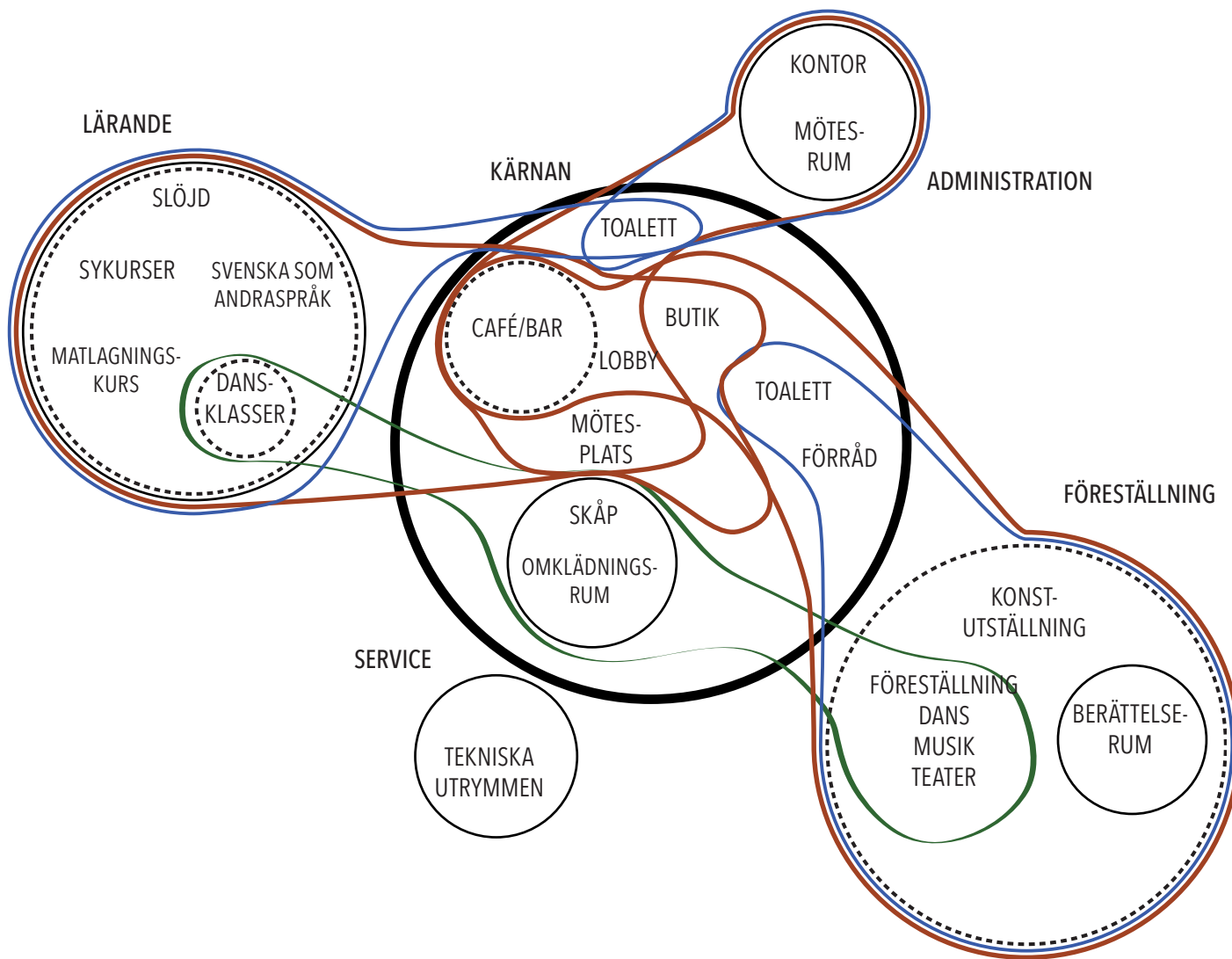
Vi har identifierat följande kategorier av gemensamma utrymmen:

- *Lärande*: Rum för pedagogiska aktiviteter, kursverksamhet och utbildning.
- *Föreläsning*: Rum för uppvisningar och föreläsningar av olika slag.
- *Administration*: Rum för kontor och möten.
- *Service*: Rum för teknisk försörjning.
- *Kärnan*: Rum för gemensamma aktiviteter - en neutral mötesplats. Kärnan är, som namnet antyder på, är en vital plats som ger möjlighet för integration mellan alla medlemmar i kulturhubben.

Rumsprogrammet visar olika zoner för aktiviteter i respektive kategori. Det visar också hur olika aktiviteter hänger samman och är kopplade till de allmänna utrymmena.

TECKENFÖRKLARING

- Associerat med aktivitetsutrymme
- Associerat med allmänna utrymmen
- Permanenta aktiviteter
- Möjliga, tillfälliga aktiviteter
- Service

3.5 DESIGNPROGRAM – AKTIVITETSSCHEMA

UTOMHUS

INOMHUS

En del av projektets strategi är ATT vitalisera centrum för att skapa en livfull plats. Aktivitetsschemat visar hur Kulturhubben kan ha verksamhet hela dagen, varje årstid, med både permanenta och tillfälliga aktiviteter.

TECKENFÖRKLARING

- Permanenta aktiviteter
- Tillfälliga aktiviteter

SYKURS

SPRÅK-CAFÉ

HISTORIE-BERÄTTANDE

MATLAGNINGS KURS

MÖTES-PLATS

DANS-KURSER

SLÖJD-KURS

KONST-KURS

MUSIK-FÖRESTÄLLNING

TEATER-FÖRESTÄLLNING

CAFÉ

MÖTES-PLATS

TEATER-FÖRESTÄLLNING

KONST-UTSTÄLLNING

HISTORIE-BERÄTTANDE

INOMHUS

UTOMHUS

SOMMAR

TECKENFÖRKLARING

- Permanenta aktiviteter
- Tillfälliga aktiviteter

INOMHUS

UTOMHUS

VINTER

3.5 DESIGNPROGRAM – ZONER

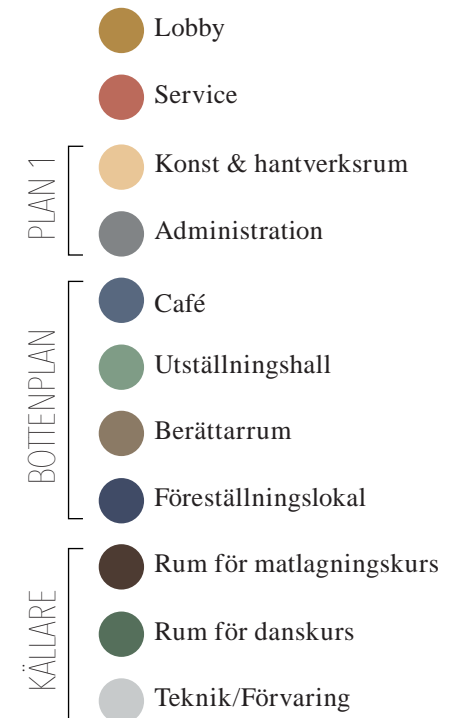
Grundtanken med projektet är att främja och uppmuntra social integration på offentliga platser genom kulturella aktiviteter och fritidsaktiviteter. Huvudmålet med att skapa och utforma zoner inom- och utomhus var att skapa en variation av flexibla platser var.

Aktiviteter inom zonen för uppvisning har placerats på bottenvåningen eftersom där finns de mest tillgängliga och välkomnande utrymmena för allmänheten. De används också av en bred grupp av människor, i olika åldrar och med olika bakgrunder. En separat entré för föreställningslokalen har lagts till för en mer exklusiv entré vid uppvisningar, för att ge mer intimitet och en effektiv entré till det teatraliska utrymmet.

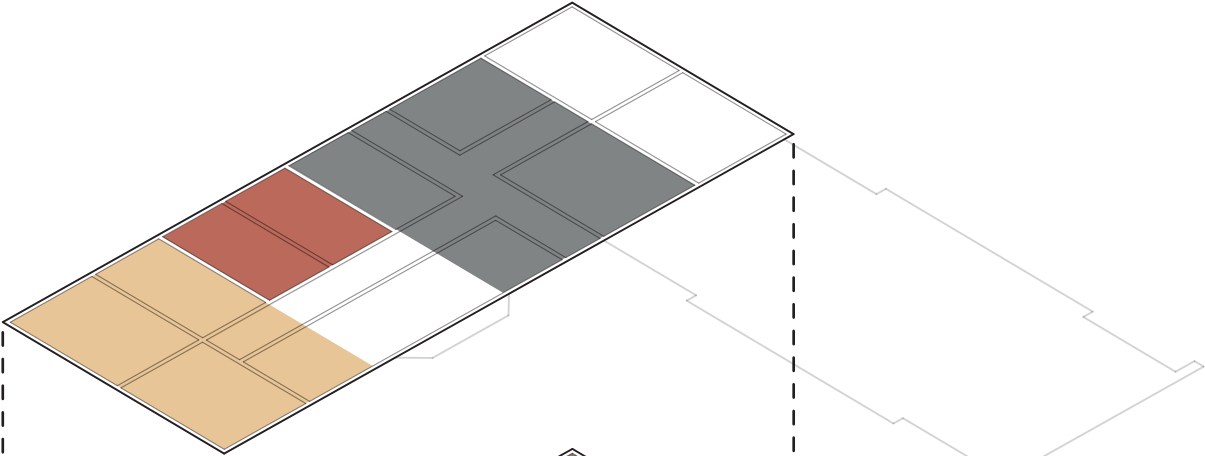
Övervåningen inrymmer zon för lärande och administrationens kontor eftersom de kräver mer avstånd från aktiviteter och större avskildhet. Kopplingen emellan de olika zonerna säkerställs emellertid genom lobbyn som är i två plan.

I källarvåning är dansutrymmet, det allmänna köket och den tekniska utrustningen placerat. Dessa aktiviteter och utrymmen kräver mindre tillgänglighet för allmänheten. Rummens koppling till utomhusmiljön tillgodoses genom en glasfasad i både den nordliga och sydliga fasaden av byggnaden.

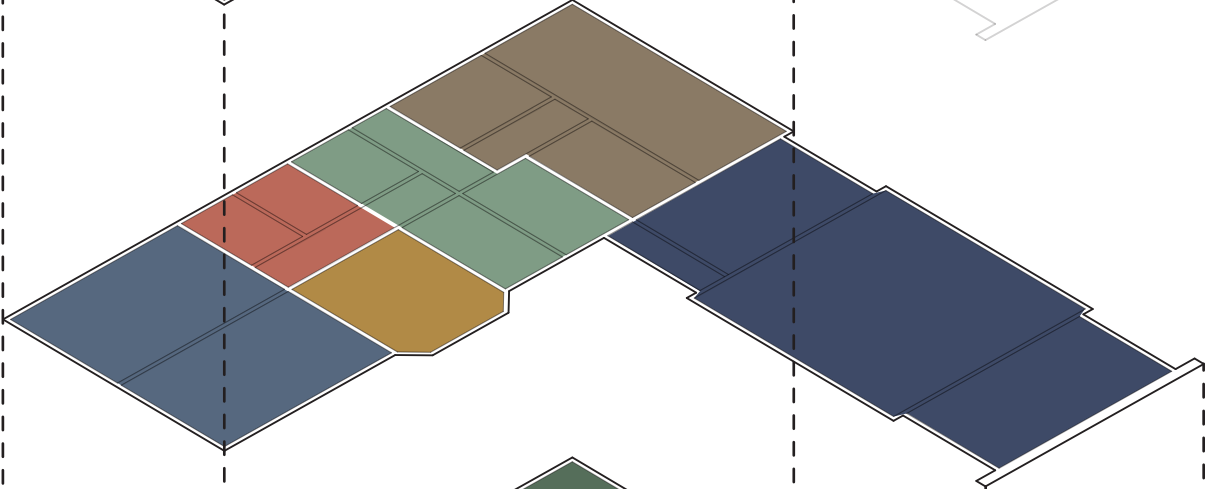
TECKENFÖRKLARING

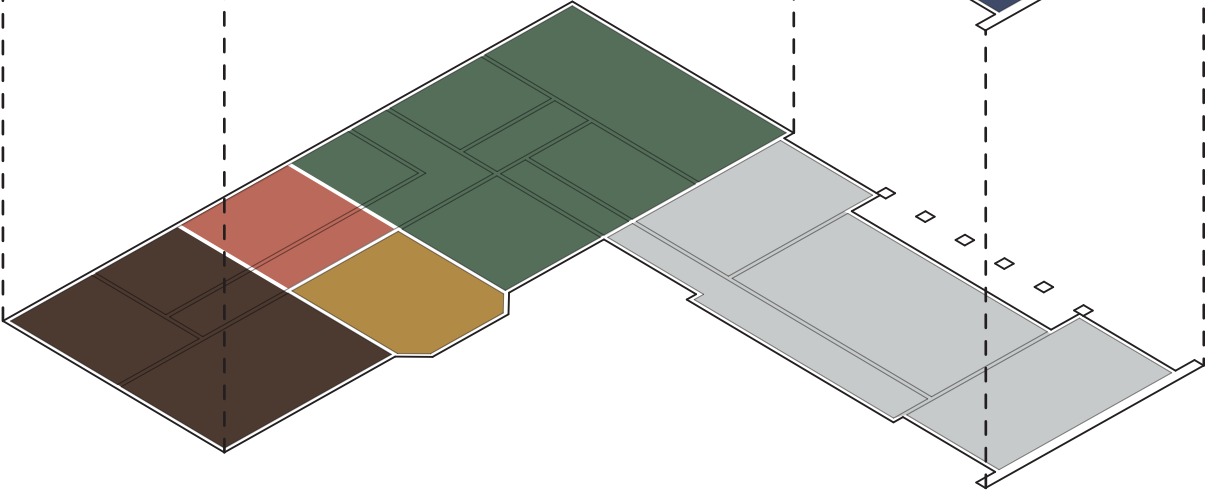
PLAN 1

BOTTENPLAN

KÄLLARE

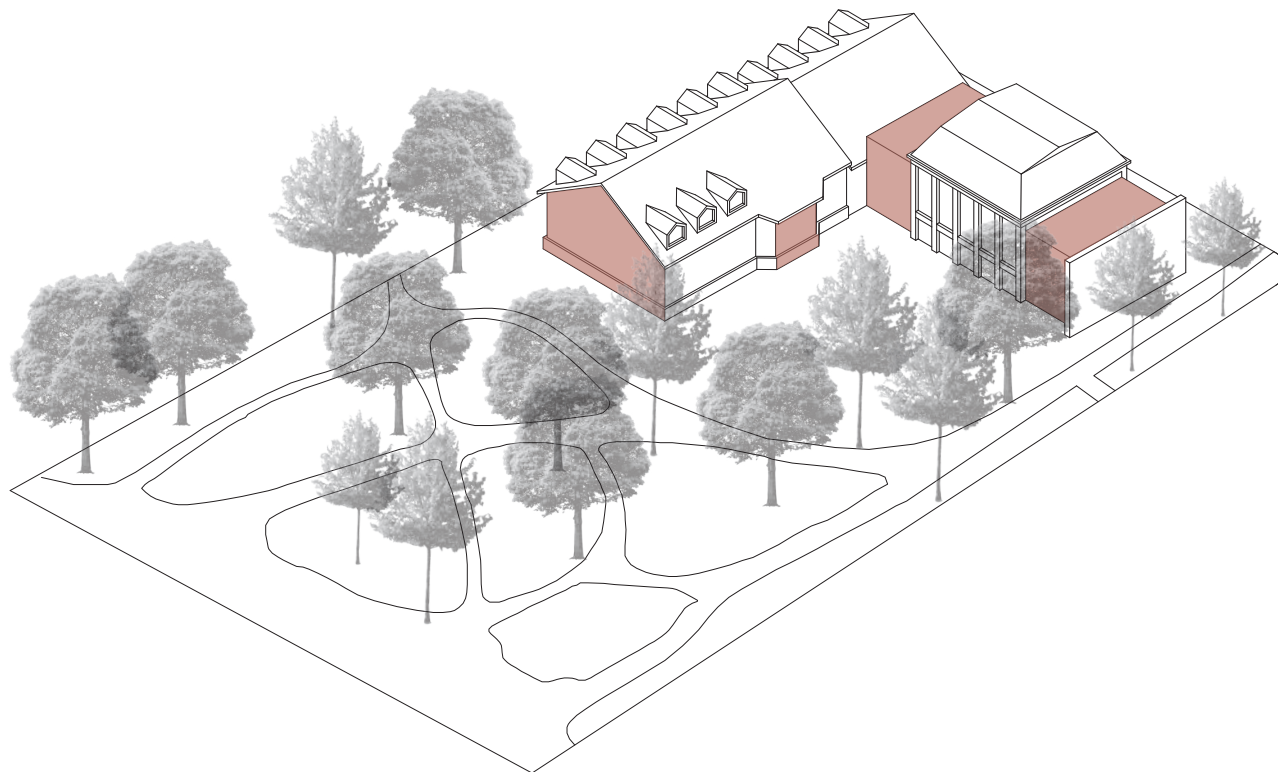
3.6 DESIGNFÖRSLAG

Att gestalta inom en befintlig byggnadsstruktur är en stor och krävande arkitekturutmaning. Det finns tre nivåer av förändring¹², den första relaterar till att bevara kvaliteten i den befintliga strukturen, den andra handlar om en dold restaurering och den tredje handlar om en synlig förändring och anpassning av den befintliga strukturen.

Det bör finnas en tydlig skillnad mellan den gamla byggnaden och det som läggs till. Byggnaden är från 1960-talet och i gott skick. Det finns inget behov av restaurering och byggnaden saknar arkitektonisk skydd. Byggnaden har dock ett historiskt värde i omgivningen och har vi därför valt att enbart förändra delar som behövs. Vi har fokuserat på att bevara så mycket av byggnadens utformning som möjligt.

De färgmarkerade delarna i illustrationen på denna sida markerar de delar av byggnaden som kommer att förändras. De delar som bevaras inkluderar det:

- Stenväggen på den östra sidan.
- Byggnadens bärande struktur.
- Takets tegelpannor och fasadens färger.
- De röda panelerna på fasaderna.

TECKENFÖRKLARING

● Förändring

UTFORMNING AV UTEMILJÖ

Ett av projektets viktigaste mål är att nå en nivå av flexibilitet i utomhusmiljön som kan möjliggöra en stor variation av sociala interaktioner och aktiviteter över dagen och under olika årstider. Flexibiliteten är baserad på att skapa olika kvaliteter på platser inom samma område genom att använda naturbaserade material för att förstärka kopplingen mellan människan och ekosystemen.

Dessa kvaliteter överlappas i utemiljön och ger en känsla av närhet bland användarna. En mängd olika element, variation av former, material, höjder och texturer bidrar till lekfullhet och väcker nyfikenhet hos de personer som befinner sig i utemiljön. Elementen har anpassats efter olika typer av användning (sittplatser, bänkar, bord, scen för föreställningar). Vår designstrategi respekterar de befintliga höjdskillnaderna på platsen (2,4 m på 80 m längd) genom att anpassa det som ett utemiljö med trappsteg som kan användas som sittplatser ner mot scenen eller som en flexibel plats att promenera genom och vistas på.

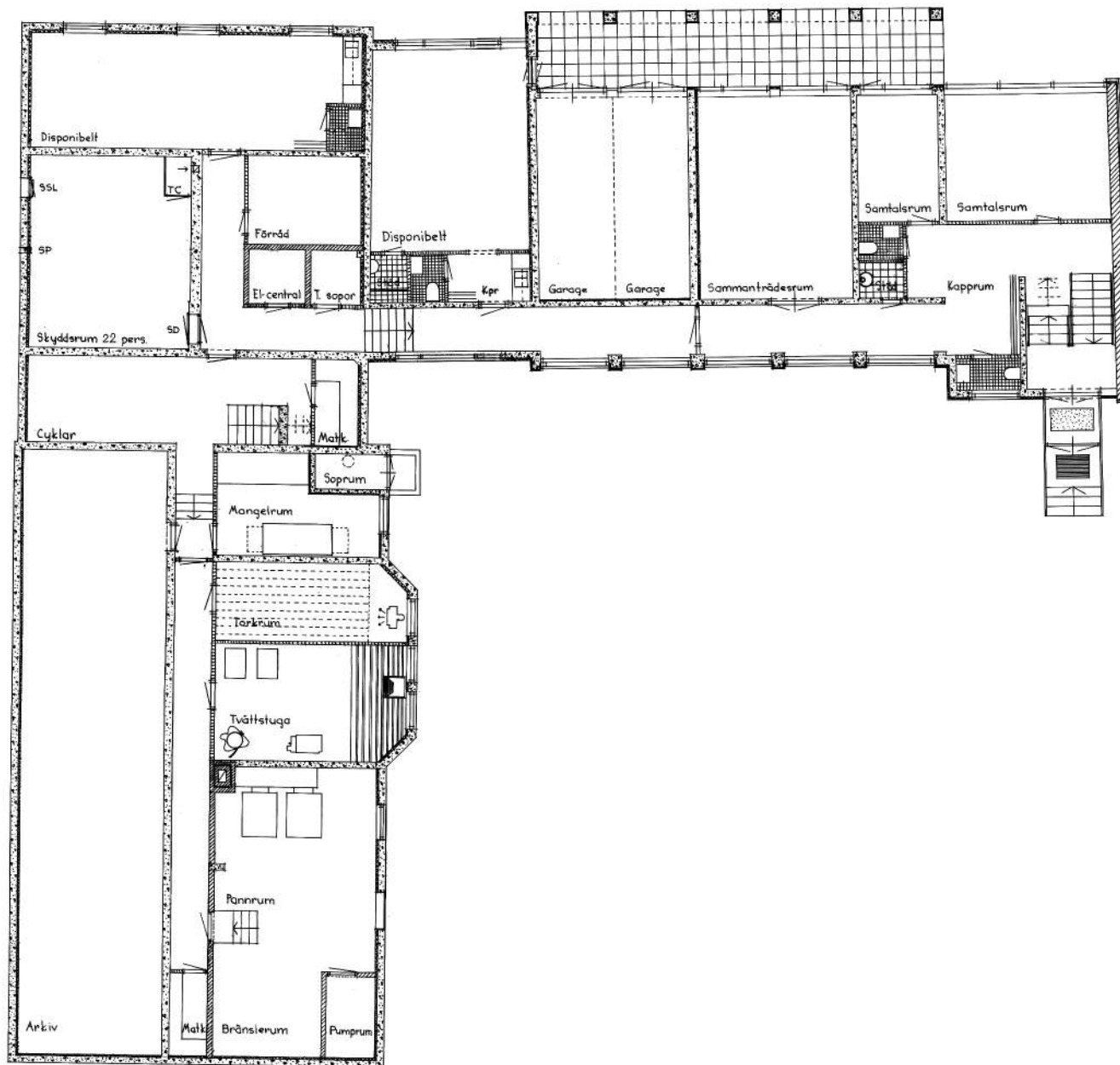
TECKENFÖRKLARING

- Gräs
- Träbänkar & scen
- Sten
- Betong
- Ljus betong

3.6 DESIGNFÖRSLAG - KÄLLARE

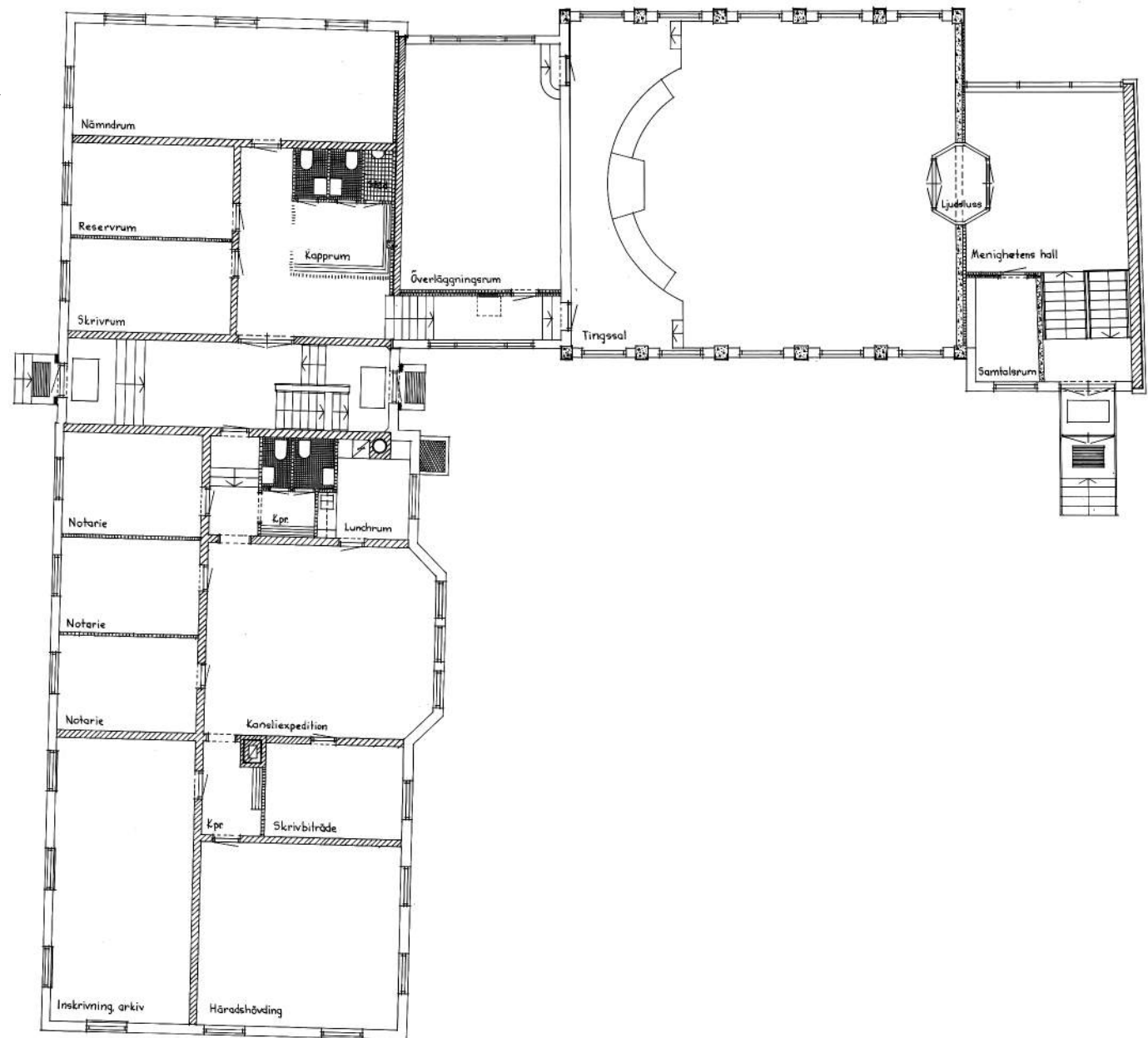
Genom att analysera byggnadens olika lager så som den bärande strukturen, material och ytbehandling, har vi bestämt oss för att respektera byggnadens existerande fotavtryck och bärande struktur. Som resultat kommer vårt designförslag behöva tillägg både exteriört och interiört.

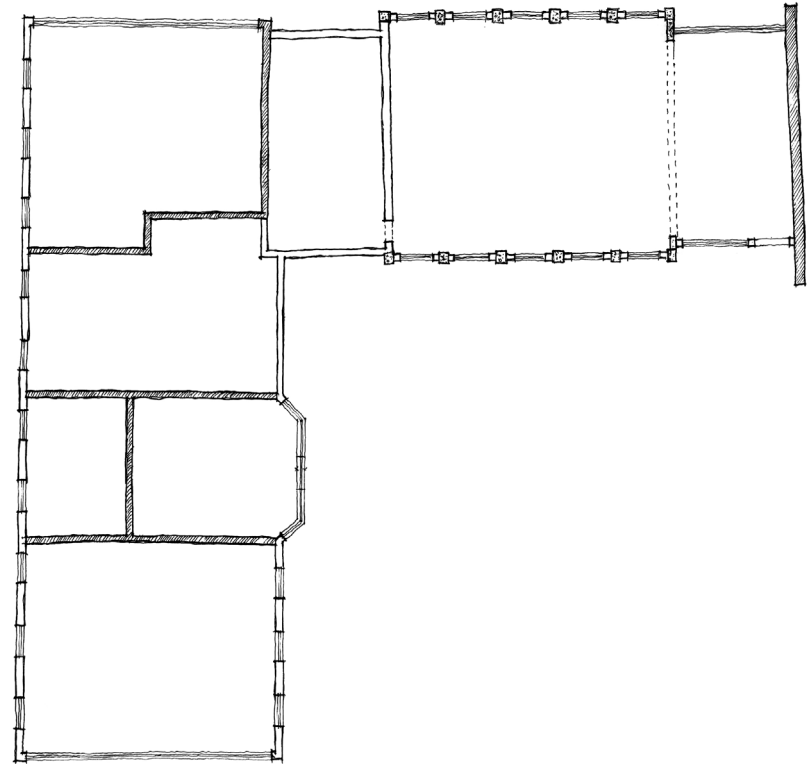
- Källaren: de markerade väggarna i rött visar väggar som kommer att rivas alternativt bytas ut mot glasväggar (likt den norra och södra fasaden) eller lättviktsskiljeväggar. Majoriteten av väggarna interiört i källarna kommer antingen rivas eller flyttas för att anpassa rummen för nya aktiviteter (rum för danslektioner, matlagningskurser och teknik). Markerade väggar i grönt visar vilka strukturer som kommer att bevaras och underhållas. De kommer att användas i den nya rumsindelningen.

3.6 DESIGNFÖRSLAG - BOTTENPLAN

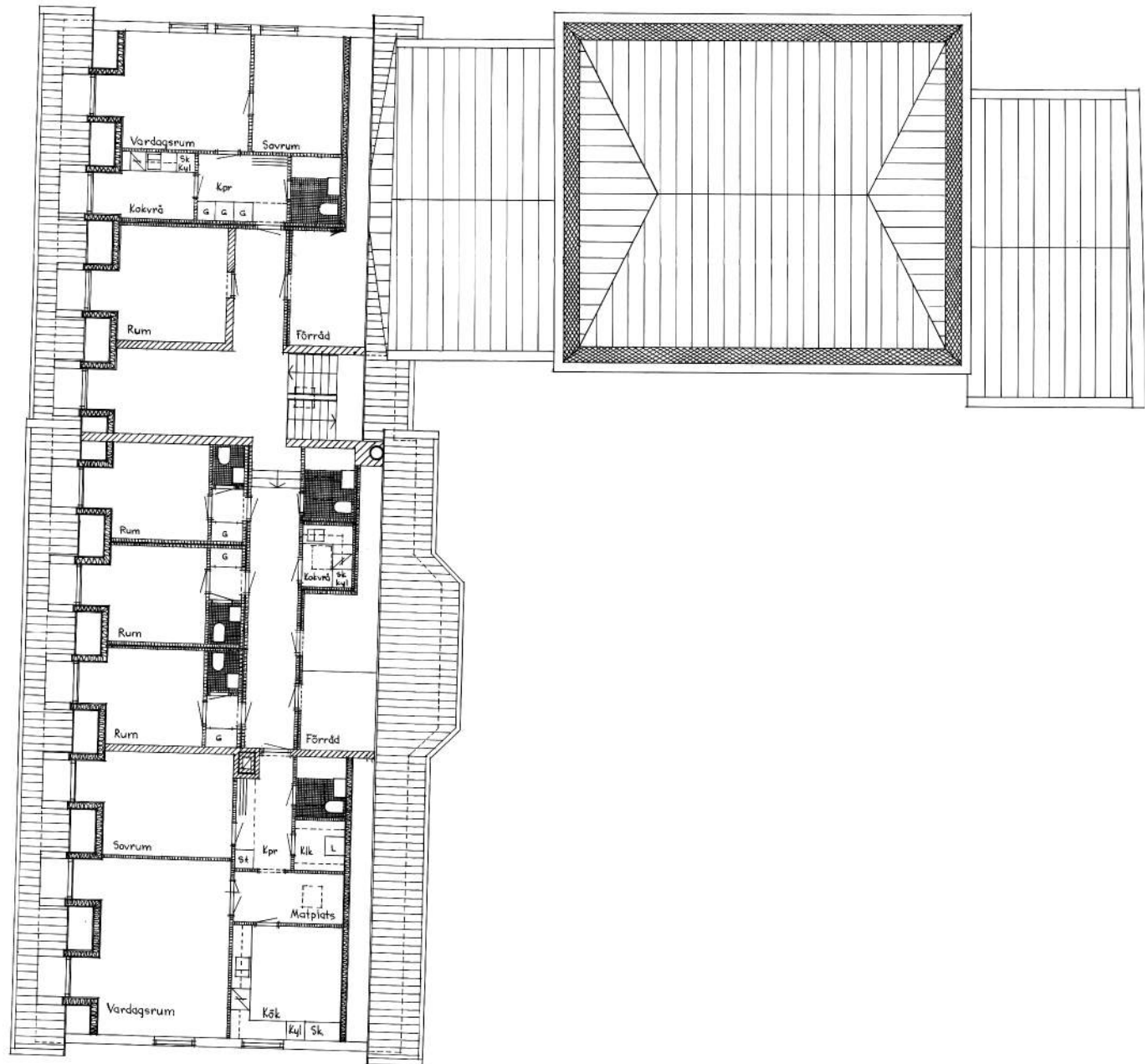
- Den östra stenväggen och den östra delen av byggnaden kommer att bevaras som det är, men interiören och utseendet anpassas för att skapa goda förutsättningar för föreställningar. Den västra delen av byggnaden däremot kommer till stora delar tas bort eller byggas om för att passa de nya aktiviteterna som, berättarrum, utställningshall, kafé och gemensamma mötesplatser.

3.6 DESIGNFÖRSLAG - PLAN 1

- Hela översta våningen kommer att renoveras med en ökning av golvplattan, där golvytan kommer att behållas men samtidigt också skapa en öppning i golvet för en lobby med extra mycket rymd. Detta är också i linje med de nya funktioner som inryms på övervåningen, som rum för lärande och administrationens kontorsrum.

3.7 FÖRESLAGNA AKTÖRER

FINANSIÄRER

- Privat fastighetsbolag (Hemsö, den nuvarande fastighetsägaren), banker
- Kommunen
 - Barn- och utbildningsförvaltningen
 - Omsorgsförvaltningen
 - Kultur- och fritidsförvaltningen

ÄGARE

Ett kooperativ som startas av medlemmar av befintliga kulturella institutioner, kommunen, privata företag och allmänheten.

PARTNERS & MEDARBETARE

- Skaras bibliotek
- Music Factory
- Skara kommun: Barn- och utbildningsförvaltningen, Omsorgsförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen.
- Riksteatern
- Västergötlands Museum
- Pensionärsorganisation
- Vuxenutbildning
- Charlies teater
- Skara Skolscen

SAMHÄLLET

- Lokala invånare
- Nyanlända
- Boende i regionen
- Turister

KOOPERATIV MODELL

VAD ÄR KOOPERATIV?

“ETT KOOPERATIV ÄR EN SJÄLVSTÄNDIG OCH FRIVILLIG SAMMANSLUTNING AV PERSONER FÖR ATT UPPFYLLA SINA GEMENSAMMA EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA BEHOV OCH ÖNSKNINGAR GENOM ETT GEMENSAMT ÄGT OCH DEMOKRATISKT STYRT FÖRETAG.”

–INTERNATIONAL COOPERATIVE ALLIANCE¹³

¹³International Co-operative Alliance, Co-operative identity, values & principles. Retrieved 12 December 2015, from <http://ica.coop/en/whats-co-op/co-operative-identity-values-principles>

VARFÖR ETT KOOPERATIV?

Ett kooperativ baseras på principer för att åstadkomma förbättringar i samhället som främjar interaktion, lokalrepresentation och social utveckling.

Enligt International Co-operative Alliance ”... tror medlemmar på etiska värderingar som ärlighet, öppenhet, socialt ansvar och omsorg om andra.”¹³. Vi anser att dessa värden ingår i socialt hållbar utveckling och därmed är den kooperativa modellen lämplig för vårt projekt.

KOOPERATIVA PRINCIPER

Enligt International Co-operative Alliance, finns sju principer som vägleder alla kooperativa organisationer¹³:

1. Frivilligt och öppet medlemskap
2. Demokratisk medlemskontroll
3. Medlemmarnas ekonomiska deltagande
4. Självtändighet och oberoende
5. Utbildning, lärande och information
6. Samarbete mellan kooperativ
7. Samhällsansvar

KULTURKOOPERATIV

INLEDANDE FINANSIERING

Hemsö som är den nuvarande ägaren av Tingshuset är med i den inledande finansieringen genom ombyggnationer. Det är ett privat fastighetsbolag som äger och utvecklar fastigheter för samhällsbaserade tjänster i Sverige, Tyskland och Finland.

Skara kommun är med i finansiering genom uthyrning av lokaler och uppstart av kooperativ som en del av social integration för nyanlända och som ett samhällsutvecklingsinitiativ.

ORGANISATION & STRUKTUR

Kooperativet är öppet för alla och medlemmar kommer inte bara vara lokala företagare, ledare/chefer på befintliga kulturinstitutioner i Skara eller kommunanställda. Också kulturorganisationer, kommuninvånare i alla åldrar (över 18) och med olika kulturella bakgrunder och inkomster kommer att vara medlemmar.

Kooperativ har en vald styrelse och vi föreslår att ledamöter väljs bland medlemmar i befintliga kulturinstitutioner och representerar alla de kulturella aktiviteter som förekommer på kulturhubben. En verkställande kommitté kan väljas för att driva verksamheten i institutionen.

MEDLEMSKAP & AVGIFTER

Vem som helst kan ansluta sig till kooperativet beroende på dess ålder. Vi föreslår en åldersgräns på 18 år eller äldre. Medlemsavgifterna kommer att ge inkomster för att betala driftskostnader. Avgiften skulle bestämmas av styrelsen, men skall alltid vara tillräckligt låg så att medlemskap är inkluderande för alla. Varje medlem har en röst, oavsett hur många andelar man har i kooperativet.

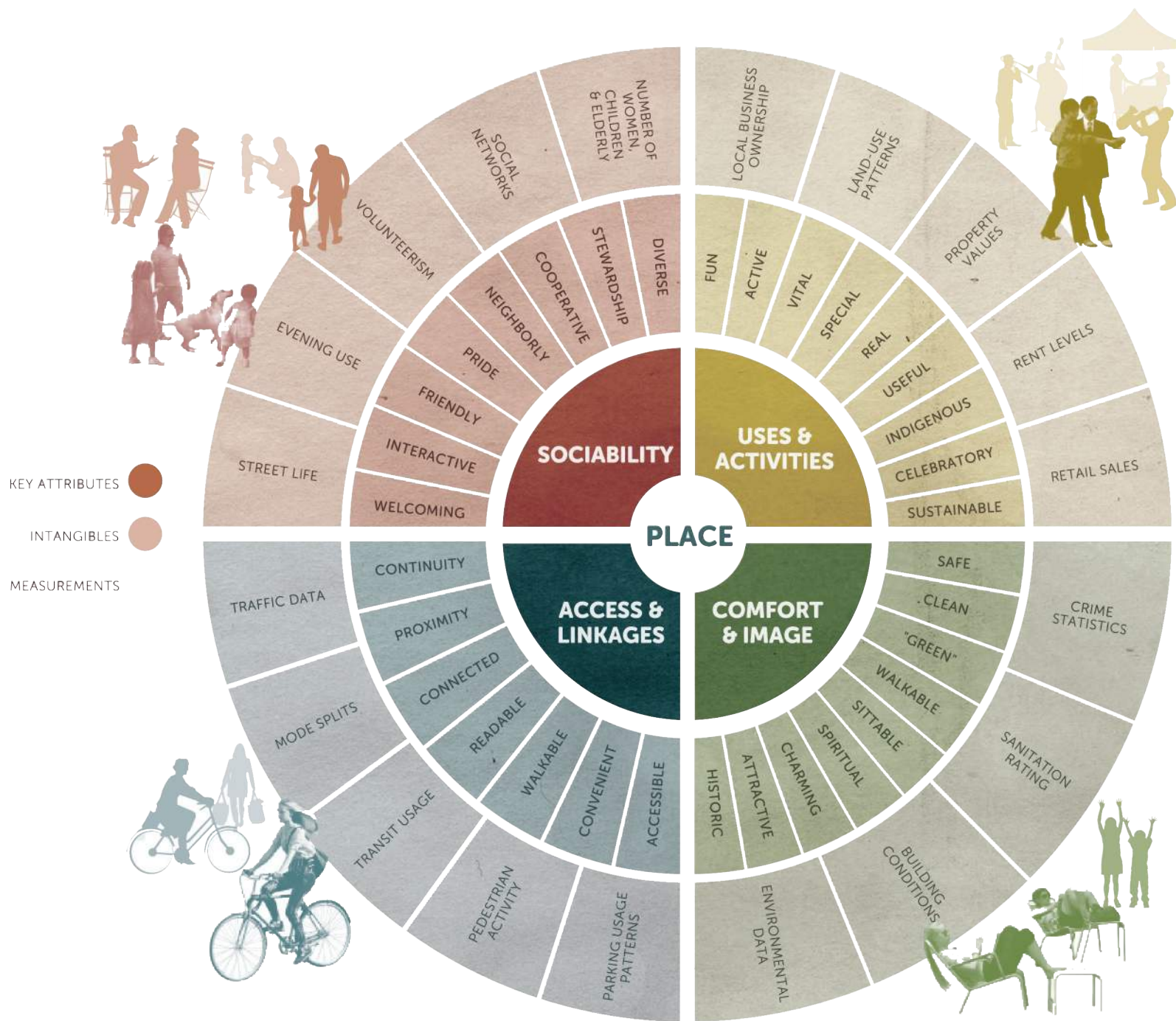
FINANSIELLA & ORGANISATORISKA STÖD

Den medlemsavgift och de intäkter som kommer av försäljning av konst och hantverk på Kulturhubben kan inte täcka alla drifts- och personalkostnader samt investeringskostnader. Kooperativet kan ges ett ekonomiskt och organisatoriskt stöd genom insamlingar och/eller partnerskap med myndigheter eller andra kulturinstitutioner.

3.8 KULTURHUB

Det finns några nyckelaspekter som gör ett offentligt rum framgångsrikt, enligt den ideella organisationen Project for Public Spaces (PPS): möjlighet till social interaktion, användning och aktiviteter, tillgänglighet, kopplingar, komfort och bild.¹⁴

- **Möjlighet till social interaktion:** - Den föreslagna Kulturhubben inrymmer en kooperativ organisation som är öppen och tillgänglig för alla samhällsgrupper. Denna organisation syftar till att främja samverkan och dialog mellan befintliga och nya kulturer i Skara vilket i sin tur skapar en välkomnande plats för mångfald, acceptans och stolthet. Genom att utveckla en plats där olika kulturella aktiviteter kan ske, kommer Kulturhubben erbjuda en plats för dag- och kvällsaktiviteter under hela året.
- **Användning & aktiviteter** - Kulturhubben kommer att inrymma en variation av aktiviteter som sträcker sig från de utbildade som kommer erbjuda roliga, lärande och föreställningsbaserade aktiviteter som dans och teater. Det kommer erbjudas plats för utställningar där konstnärer kan visa sina verk varje dag, vid speciella tillfällen eller vid särskilda, säsongsbetonade händelser. Kulturhub ligger i linje med hållbar utveckling där samhället kan bli stärkt och lokala verksamheter och kreativiteter kan stödjas, likväl som att skapa en attraktiv plats där lokala invånare kan tillbringa sin fritid istället för att resa långt bort.
- **Tillgänglighet & identitet** - Kulturhubben är lokaliserat i den historiska delen av Skara centrum, Domkyrkan och gamla biblioteket är synligt från platsen, vilka båda är historiskt viktiga byggnader. Platsen har betydelse och inger en känsla av rum och plats. Den befintliga trädgården med träden erbjuder ett attraktivt grönområde. Förslaget innebär förbättringar genom sittplatser och belysning för att skapa en trygg och inbjudande atmosfär.
- **Tillgänglighet & kopplingar** - Kulturhubben ligger 2 minuter från Domkyrkan. Bilvägar och gångvägar från alla delar av Skara sammanstrålar här och gör placeringen lämplig och tillgänglig både för bil, gång och cykeltrafik. Det finns en visuell koppling till platsen från Stortorget och avståndet till två viktiga offentliga instutioner - biblioteket och det gamla biblioteket - med utställningar, arkiv och turistinformation är kort.

REFERENSER

INTERNETKÄLLOR

0. Källor från intervjuer.
1. Skara.se,. *Skara kommun*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.skara.se/>
2. Skara,. *Skara Cathedral*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.vastsverige.com/en/Skara/products/42767/Skara-Cathedral/>
3. Skara,. *Varnhem Church and Monastery ruins*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.vastsverige.com/en/Skara/products/51035/Varnhems-klosterkyrka/>
4. Sklj.se,. *Skara-Lundsbrunns Järnvägar*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.sklj.se/>
5. Medborgarskolan.se,. *Välkommen till Medborgarskolan!*. Retrieved 10 December 2015, from <http://www.medborgarskolan.se/?gclid=CMrmiI7h4MkCFWvncgodZHUOZw>
6. Folkuniversitetet.se,. *Skara skolscen*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.folkuniversitetet.se/skaraskolscen>
7. Sommarland.se,. *Skara Sommarland*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.sommarland.se/>
8. Charliesteater.se,. *Charlies Teater och Kulturförening*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.charliesteater.se/>
9. Skara,. *Trandansen - Lake Hornborga*. Retrieved 3 December 2015, from <http://www.vastsverige.com/en/Skara/products/79429/Trandansen/>
10. Musicfactory.se,. *Music Factory*. Retrieved 5 December 2015, from <http://musicfactory.se>
11. Svenskakyrkan.se,. *Skara pastorat*. Retrieved 3 December 2015, from <https://www.svenskakyrkan.se/skara>
12. Schmertz, M. (1982). *New life for old buildings*. New York: McGraw-Hill.
13. International Co-operative Alliance,. *Co-operative identity, values & principles*. Retrieved 12 December 2015, from <http://ica.coop/en/whats-co-op/co-operative-identity-values-principles>
14. Project for Public Spaces,. *Project for Public Spaces*. Retrieved 5 December 2015, from <http://www.pps.org>

BILDER

1. Google Maps. Retrieved 28 November 2015, from <http://maps.google.se/>
2. Bjorngrotting.photoshelter.com,. *Cathedral | Bjorn Grotting Photography*. Retrieved 5 December 2015, from http://bjorngrotting.photoshelter.com/image/I0000ecBVCL_TO.w
3. Skara,. *Gilberts gåtor i Varnhem*. Retrieved 5 December 2015, from <http://www.vastsverige.com/sv/skara/products/116344/Gilberts-gator-i-Varnhem/>
4. Internationalsteam.co.uk,. *More Narrow Gauge Steam in Sweden*. Retrieved 5 December 2015, from <http://www.internationalsteam.co.uk/trains/sweden04.htm>
5. Saverman, C. (2015). *Föreställningsbilder. Ceciliasaverman.se*. Retrieved 5 December 2015, from <http://ceciliasaverman.se/galleri/f-rest-llningsbilder.html>
6. Ingman, J. *West Sweden Tourist Board. Bradtguides.com*. Retrieved 5 December 2015, from <http://www.bradtguides.com/destinations/europe/sweden/west-sweden/background-information.html>
7. Musicfactory.se,. *Music Factory*. Retrieved 5 December 2015, from <http://musicfactory.se>
8. Skara.se,. *Skara kommun*. Retrieved 5 December 2015, from <http://www.skara.se/barn--utbildning/stureplan---ungdomens-hus.html>
9. Floor Plans - Municipal Architect Tobias Gunnarsson
10. Spaces, P. *What Makes a Successful Place? - Project for Public Spaces. Project for Public Spaces*. Retrieved 10 December 2015, from <http://www.pps.org/reference/grplacefeat/>

LITTERATURREFERENSER

The Social Life of Small Urban Spaces

William H. Whyte, January 1980

Whyte, W. (1980). The social life of small urban spaces. Washington, D.C.: Conservation Foundation.

Life between Buildings

Jan Gehl, January 2006

Gehl, J. (2006). Life between buildings. Washington, DC: Island Press.

Cities for People

Jan Gehl, March 2013

Gehl, J. (2013). Cities for people. Washington, DC: Island Press.

The Death and Life of Great American Cities

Jane Jacobs, 1961

Jacobs, J. (1961). The death and life of great American cities. New York: Modern Library.

Making People-Friendly Towns

Francis Tibbalds, January 1992

Tibbalds, F. (1992). Making people-friendly towns. London: Spon Press.

Behavior in public places

Erving Goffman, August 1963

Goffman, E. (1963). Behavior in public places. Westport, Conn.: Greenwood Press.

CHALMERS ARKITEKTUR

Masterprogram Design for Sustainable Development 2015/2016
SKARA - Stad och land i samverkan
Designstudio del B / Fördjupningsprojekt
Humda Malik, Lillian Xiao and Mohamed Ossama
Kulturhub